

8 Ocak 2026
ÖSYM
Duyurusuna Göre

2026
ULTRA SERİSİ

MEB-AGS

Milli Eğitim Bakanlığı-Akademi Giriş Sınavı

Eğitim Bilimleri

Hem Konu Hem Çözümlü Soru

Çalışma Yaprakları

TÜM DERSLER

Gelişim Psikolojisi - Öğrenme Psikolojisi - Öğretim Yöntem ve Teknikleri -
Program Okuryazarlığı - Sınıf Yönetimi - Eğitim ve Öğretim Teknolojileri
Ölçme ve Değerlendirme - Rehberlik ve Özel Eğitim



MEB - AGS EĞİTİM BİLİMLERİ

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir. Yayıncının ve editörün izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz. Kitabın bilimsel sorumluluğu editöre aittir. Editör bölümlere katkıda bulunmuştur.

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ
BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.

SERTİFİKA NO

40447

SAYFA TASARIMI

Data Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık
Ankara

İLETİŞİM

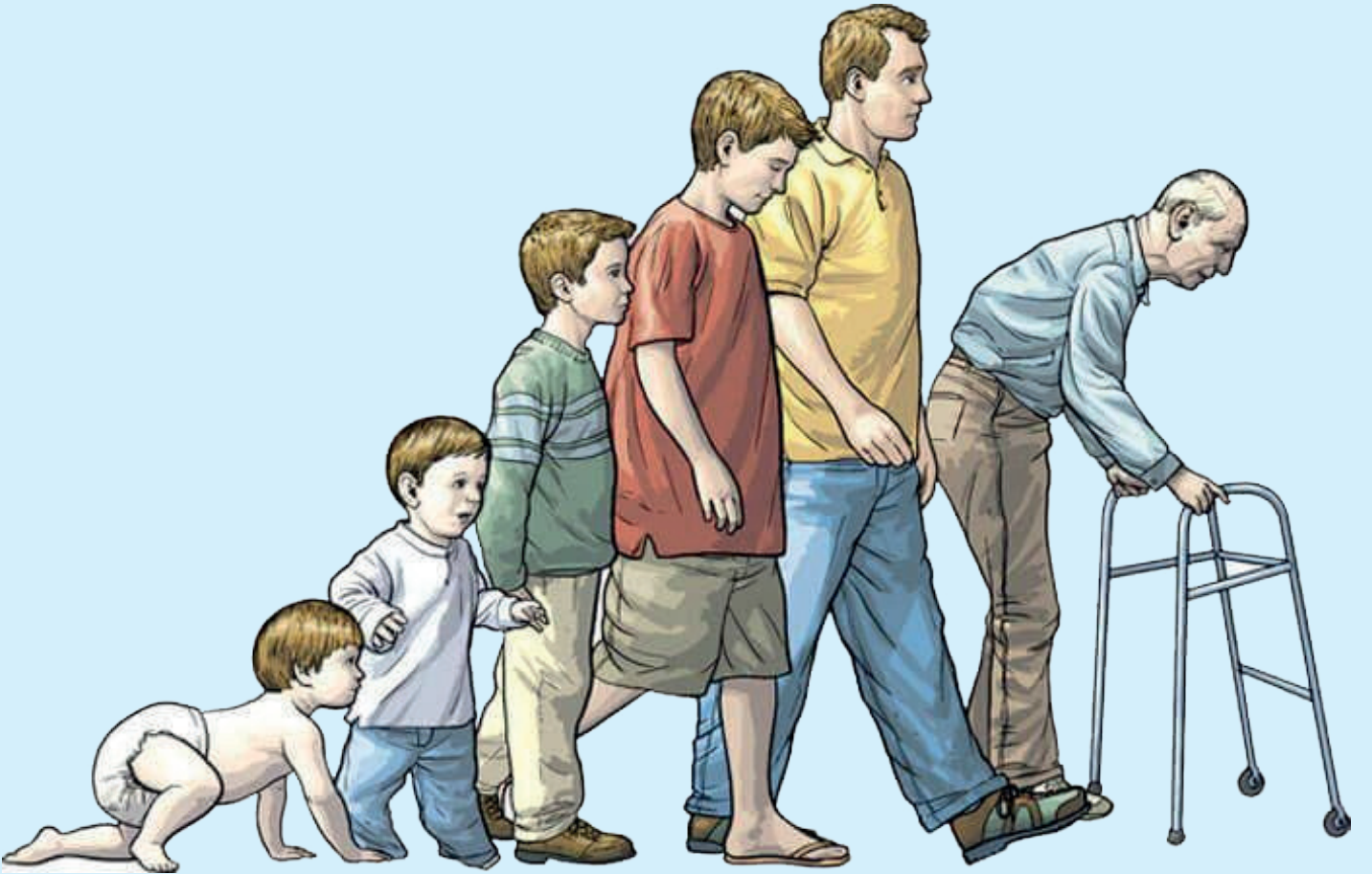


İvedik Organize Sanayi 1518 Sok.
Matbaacılar Sitesi Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 29 95 – 0 505 925 57 81
Faks: 0 312 342 23 58

İÇİNDEKİLER

● GELİŞİM PSİKOLOJİSİ	3
● ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ	53
● ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	107
● PROGRAM OKURYAZARLIĞI	173
● EĞİTİM VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ	215
● SINIF YÖNETİMİ	221
● ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	229
● REHBERLİK VE ÖZEL EĞİTİM	265
● CEVAP ANAHTARI	333

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ



TEMEL KAVRAMLAR

BÜYÜME

- Vücudun boy, kilo, hacim olarak artmasıdır.

Büyüme dendi mi aklına; nicel, yaşa bağlı değişiklikler gelsin.

Örneğin; Boyun uzaması, beynin ağırlığının artması, başın büyümesi...

OLGUNLAŞMA

- Organların kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilecek düzeye gelmesidir.

Not: Olgunlaşma; öğrenmeden ve çevresel etkilerden nispeten bağımsızdır.

- Kalıtım tarafından belirlenir.
- Olgunlaşma için büyüme, öğrenme için de olgunlaşma ön koşuldur.
- Olgunlaşma sadece fiziksel süreçleri değil, bilişsel süreçleri de kapsar.

Örneğin; Bir çocuğun bisiklet sürebilmek için yeterli kas ve kemik olgunluğuna ve bilişsel düzeye erişmesi

ÖĞRENME

- Yaşantı ve çevre etkileşimiyle şekillenen kalıcı izli davranış değişiklikleridir.
- Öğrenmenin ön koşulu olgunlaşmadır. Öğrenmenin gerçekleşmesi için olgunlaşma bir zorunluluktur.

Açalım...

- Kalıcılık arz etmeyen, davranış değişikliğine yol açmayan, yaşantı/çevre etkileşimiyle ortaya çıkmayan davranışlar öğrenme ürünü değildir.

Örneğin; Okuma yazma için gerekli fiziksel ve bilişsel olgunluğa erişen bireyin gerekli yaşantılardan geçerek, etkileşime girerek okuma-yazmayı öğrenmesi

HAZIRBULUNUŞLUK

- Olgunlaşma ve öğrenme sonucunda kişinin belli davranışları yapabilecek düzeye gelmesidir.

Şöyle de diyebiliriz: Hazırbulunuşluk, bireyin öğrenme sürecine kendisinden getirdiği her şeydir.

Not: Hazırbulunuşluk olmadan öğrenme olmaz.

Örneğin; Ön öğrenmeler, olgunlaşma düzeyi, ilgi, yetenek, güdülenme düzeyi, genel uyarılmışlık hâli, sağlık durumu

GELİŞİM

- Organizmanın döllenmeden başlayarak bedensel, bilişsel, dilsel, duygusal, sosyal yönden en son aşamaya ulaşıncaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimidir.

GELİŞME

- Organizmanın büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimiyle sürekli olarak ilerleme kaydeden değişmesidir.

Not: Gelişim bir süreç, gelişme ise sonuç, diğer bir deyişle süreç sonunda elde edilen üründür.

Örneğin; Bir çocuğun konuşmayı öğrenme sürecinde beden diliyle kendini ifade etmeye başladığı dönemden anlamlı ve karmaşık cümleler kurmaya başladığı son aşamaya kadar olan süreç gelişim, çocuğun konuşmayı öğrenmesi ise gelişmedir.

GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. KALITIM

- Döllenme sırasında insana ait özelliklerin anne babadan çocuğa aktarılmasıdır.

Not: Kalıtım mekanizması çalışmaya, zigot oluşunca (anneden gelen yumurtanın, babadan gelen spermle birleşmesiyle) başlar. Zekânın alt-üst sınırı, cinsiyet, saç, göz, ten rengi, boyun alt-üst sınırı, yetenek ve mizaç özellikleri, bazı hastalıklar kalıtımla belirlenir.

Şu kavramları bilelim:

Kromozom: Canlılarda kalıtımı sağlayan genetik birimlerdir. İnsanda 23 çift olarak bulunur.

Gonozom: Cinsiyeti belirleyen kromozomdur. Her 23 kromozomdan biri gonozomdur.

Otozom: Cinsiyetle ilgisi olmayan diğer 22 çift kromozoma verilen isimdir.

Gen: Kalıtsal özellikleri belirleyen, kromozomların oluşturduğu yapıdır.

Genotip: Potansiyel olarak sahip olunan kalıtsal özelliklerin bütünüdür.

Fenotip: Kalıtımla gelen potansiyel özelliklerin çevre etkileşimiyle görünür hâle gelen yanıdır.

2. ÇEVRE

- Bireyin doğuştan sahip olduğu genetik özelliklerin gelişmesini sağlayan veya gelişmesine engel olan kalıtım dışı faktörlerdir.

Örneğin; Kalıtımla zekâmızın alttan ve üstten sınır çizgilerini çeker, çevre ise zekâmızın bu iki çizginin arasındaki konumumuzu belirler.

Çevrenin Boyutları

Doğum Öncesi

- Bebeğin ana rahmindeyken maruz kaldığı çevresel koşullar.
- Annenin beslenme alışkanlıkları, geçirdiği veya sahip olduğu hastalıklar, zararlı alışkanlıkları, kullandığı ilaçlar...

Doğum Esnası

- Doğum esnasında maruz kalınan çevresel koşullar.
- Oksijensiz kalma, kordon dolanması...

Doğum Sonrası

- Doğumdan sonra ölüme kadar maruz kalınan çevresel koşullar.
- Alınan eğitim, yaşanan iklim, ait olunan kültür, bulunulan sosyoekonomik düzey, örnek alınan, etkileşime geçilen insanlar, bireyin ailedeki doğum sırası...

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. İlkokula başlayan Ali, ilk dönemin sonunda okuma-yazmayı sorunsuz öğrenmiş, fakat yıl sonu yaklaşmasına rağmen, ebeveynlerinin tüm çaba ve müdahalelerine rağmen henüz harfleri düzgün yazmayı öğrenememiştir.

Ali'nin düzgün yazamamasının sebebi aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanabilir?

- A) Küçük kas gelişiminin henüz tamamlanmamış olması
B) Ali'nin fiziksel bir sorununun olması
C) Ali'nin okulda akranlarıyla yaşadığı muhtemel sorunlar
D) Öğretmenin Ali'ye gösterdiği ilginin azalması
E) Ebeveynlerinin baskısı

2. Ahmet, zaman zaman bisiklet tamirciliği yapan dedesinin atölyesine gitmekte ve ona yardım etmektedir. Bu nedenle Ahmet, okulda alet kullanımı gerektiren uygulama derslerinde arkadaşlarına göre daha iyidir.

Buna göre Ahmet'in alet kullanmada arkadaşlarından daha iyi olması aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en iyi açıklanır?

- A) Olgunlaşma
B) Gelişim
C) Öğrenme
D) Hazırbulunuşluk
E) Fenotip

3. Bir anne bebeği Tuna'ya altıncı ayını doldurur doldurmaz onun yürümeye başlayabilmesi için ona çeşitli destekler vermiş, ama buna rağmen Tuna, ancak on bir aylık olduğunda yürümeye başlayabilmiştir.

Tuna'nın kendisine daha önceden verilmeye başlanan desteklere rağmen yürümeye on bir aylıkken başlaması, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en iyi açıklanır?

- A) Fenotip
B) Dönüt
C) Tarihsel zaman
D) Kalıtım
E) Olgunlaşma

4. Bir birey herhangi bir alana kalıtsal olarak ne kadar eğilimli ve yetenekli olursa olsun, o alanda yeterince desteklenmezse tam anlamıyla başarılı olamayacaktır.

Yukarıdaki ifade, gelişimin aşağıdaki temel kavramlarından hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Çevre
B) Olgunlaşma
C) Zaman
D) Kalıtım
E) Büyüme

5. Altı yaşındaki Duygu yaşlıtlarına göre zayıf bir çocuktur. O yıl okula başlayan Duygu, okulda yazı yazarken, silgi kullanırken ellerinin çok ağrıdığını söyleyerek sık sık ağlamaktadır. Ayrıca okula başlamasının üzerinden beş ay geçmesine rağmen hâlâ ailesinden ayrılırken zorlanmakta, sık sık okula gitmek istemediğini söylemektedir.

Duygu'nun yaşadığı sorunlar, aşağıdaki gelişim kavramlarının hangilerinden kaynaklanmaktadır?

- A) Kalıtım- Olgunlaşma
B) Olgunlaşma - Hazırbulunuşluk
C) Hazırbulunuşluk - Gelişme
D) Kritik dönem - Öğrenme
E) Hazırbulunuşluk - Kritik dönem

6. Öğrencilerine "DNA ve genetik kod konusunu hepimiz öğrendiniz. Buna göre mutasyon ve modifikasyon konusuna geçebiliriz." diyen öğretmen gelişim psikolojisinin,

- I. Hazırbulunuşluk
II. Olgunlaşma
III. Büyüme
IV. Kritik dönem
V. Gelişim

kavramlarından hangisi veya hangilerini esas almıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) III ve IV
E) IV ve V

7. 5. sınıf öğrencisi Merve, matematik dersinde çift haneli sayılarla dört işlem konusunu yeterince anlamadığı için bu konuyla ilişkili daha üst düzey problemleri çözmekte zorlanmaktadır.

Merve'nin yaşadığı bu sorun aşağıdaki kavramlardan hangisiyle en iyi açıklanır?

- A) Çevre
B) Hazırbulunuşluk
C) Olgunlaşma
D) Kalıtım
E) Büyüme

8. Çiğdem, resim eğitimi almaya 7 yaşında, ikizi Didem ise 12 yaşında başlamıştır. Tüm çabalarına rağmen Didem, resim yapmada kardeşi Çiğdem gibi başarılı olamamıştır.

Kardeşler arasında ortaya çıkan bu farkı en iyi açıklayan kavram aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Çevre
B) Tarihsel zaman
C) Kritik dönem
D) Deneyim
E) Kalıtım

EBEVEYN TUTUMLARI

Demokratik Anne-Baba Tutumu

Demokratik anne-baba;

- Çocuklarına karşı olumlu tutum sergiler.
- Gerekçelerini açıklayarak ve çocuklarına danışarak kural koyar.
- Çocuklarından belirli isteklerde bulunabilir, onları belirli ölçüde kısıtlayabilir.
- Çocuklarına sevgisini hissettirir.
- Çocuklarıyla rahat iletişim kurar.
- Eleştiriye açıktır.
- Davranış kazandırmak için genellikle ödüllendirmeyi tercih eder, cezalandırmaya nadiren başvurur.
- Tutarlıdır.
- Kendilerinden memnun, öz güven sahibi, özsaygı düzeyi yüksek çocuklar yetiştirir.
- Anne babanın tutarlı ve kararlı tutumu çocuğun kendisine ve çevresindekilere güven duygusunu geliştirir.

Otoriter (Baskıcı) Anne-Baba Tutumu

Otoriter anne-baba;

- Disiplin adı altında genellikle ceza yöntemi kullanır.
- Çocuktan bütün isteklerini yerine getirmesini bekler.
- Çocuklarıyla az ilgilenir.
- Soğuktur, katıdır, kavgacıdır.
- Çocuklara söz hakkı vermez.
- Emredici, yasaklayıcı bir dil kullanır.
- Çekingen, mutsuz, öz güvensiz, başkalarına güvenmeyen çocuklar yetiştirir.

Aşırı Hoşgörülü (İzin Verici) Anne-Baba Tutumu

Aşırı hoşgörülü anne-baba;

- Kural koymaz, cezalandırmaz ve ilgisizdir.
- Çocuklarının davranışlarına sınırlama getirmez.
- Çocukların kararlarına karışmaz.
- Çocuklardan bir şey istemez.
- Dikkat çekmeye çalışan, bencil, şımarık, dışarıda rol modeller arayan, ne yapacağına bilemeyen, arkadaşları tarafından sevilmeyen ve kabul görmeyen çocuklar yetiştirir.
- Bu şekilde yetişen çocuklar, bütün isteklerinin aileleri tarafından yerine getirileceği düşüncesine sahip olurlar.
- Narsizm olarak bilinen psikolojik rahatsızlıkların temelinde ebeveynlerin gevşek tutumları vardır.

Aşırı Koruyucu Anne-Baba Tutumu

Aşırı koruyucu anne-baba;

- Koruma ve şefkat güdüsüyle çocuklarının risk almasına, özerk davranmasına izin vermez.

- Aşırı özen ve denetim gösterir.
- Çocuklara deneme, yanılma, başarma olanağı vermez.
- Aşırı duygusal, ürkek, öz güvensiz, bağımlı çocuklar yetiştirir.

Reddedici Anne-Baba Tutumu

Reddedici anne-baba;

- Çocukları istemez ve onlara bu mesajı her fırsatta verir.
- Çocukları ilgi ve sevgiden yoksun bırakır.
- Sevmeyi, affetmeyi bilmeyen, kin ve nefret duygularıyla dolu, olumlu benlik algısına sahip olmayan, şüpheli, hoşgörüsüz çocuklar yetiştirir.

Tutarsız (Dengesiz) Anne-Baba Tutumu

Tutarsız anne-baba;

- Çocuklarına karşı ne zaman, nerede, nasıl davranacağı belli olmayan anne-baba tipidir.
- Anne ile baba arasında yaklaşım farkının olduğu çiftlerde ortaya çıkar.
- Bir öyle, bir böyledir.
- Asi, hırçın, inatçı çocuklar yetiştirebileceği gibi içine kapanık çocuklar da yetiştirebilir.
- Dikkat dağınıklığı, yalan söyleme, odaklanamama gibi sorunlar gözlemlenen çocuklar yetiştirir.
- Bu çocuklar nerede nasıl davranması gerektiğini kestiremez.

Mükemmeliyetçi (Yetkinci) Anne-Baba Tutumu

Mükemmeliyetçi anne-baba;

- Çocuklarının başarılı olmaları için onlara baskı yapar.
- Çocuklarından hep daha fazlasını ister.
- Çocuklarını diğer çocuklarla karşılaştırır.
- Sözde çocuklarının iyiliği amacıyla birçok şey yaparak çocuklarının ileride çok ciddi sorunlar yaşamalarına zemin hazırlar.
- Yetinmeyi bilmeyen, mutsuz, kendini hep başkalarıyla kıyaslayan çocuklar yetiştirir.
- Yanlış yapmaktan korkan, kendilerine güvenleri olmayan, sürekli iç çatışma içinde olan çocuklar yetiştirir.

İlgisiz (İhmalkâr) Anne-Baba Tutumu

İlgisiz anne-baba;

- Çocuklarının ilgi, istek ve gereksinimlerini ihmal eder veya önemsemez.
- Bu tutuma sahip anne ve babalar genellikle çocuklarını yanlarında istemez veya uzak tutmaya çalışır.
- Bu tip ailelerde çocuk fiziksel ve duygusal yalnızlığa itilmektedir. Çocuğun hareketlerinin görmezden gelinerek dışlanması söz konusudur.
- Kötü alışkanlıkları olan (içki, sigara, uyuşturucu madde vs.), kendini ifade edemeyen, dağınık kimlik statüsüne sahip, asi, hırçın (ya da korkak, silik) çocuklar yetiştirir.

TEST 24

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Gülben; Nazlı ve Emir'in evliliklerinden çok uzun süre sonra dünyaya gelmiş tek çocuklarıdır. Gülben'in üzerine titreyen ebeveynleri, ona karşı hiçbir sınırlayıcı, zorlayıcı tavır göstermemekte, onun her istediğini yerine getirmeye özen göstermektedirler. Gülben, bir dış denetime tabi olmadığından iç denetim mekanizması da geliştirememiş, bu nedenle sınırlarını bilememektedir.

Gülben'in ebeveynlerinin sergilediği ebeveyn tutumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tutarsız
- B) İzin verici
- C) Demokratik
- D) İlgisiz
- E) Aşırı koruyucu

2. İki çocuk sahibi Fırat ve Şermin, çocuklarının en iyisi olmalarını isteyen, bu nedenle sürekli onları diğer çocuklarla kıyaslayan, çocuklarının başarılarıyla yetinmeyip hep daha fazlasını isteyen ebeveynlerdir.

Fırat ve Şermin'in sergilediği anne-baba tutumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aşırı koruyucu
- B) Tutarsız
- C) İzin verici
- D) İlgisiz
- E) Mükemmeliyetçi

3. Bu tutuma sahip ebeveynler çocukların başarıları sonrasında hedef yükseltir ve çocuklar bu hedefi yakalayabilmek için hırs gösterirler. Hedeflere ulaşamadığında ise bireyde olumsuz kişilik özellikleri gözlemlenebilir.

Yukarıda özellikleri verilen ebeveyn tutumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokratik
- B) Koruyucu
- C) İzin verici
- D) Mükemmeliyetçi
- E) Reddedici

4. Aydın, iş arkadaşlarına akşam mesaiye kalmasıyla ilgili anne ve babasının sürekli kaygılandığını söylemekte ve onların Aydın'a hep "Biz seni elimizin üstünde büyüttük. Zaten çalışıyor olman bile bizi yeterince üzüyor. Bir de üstüne fazla mesaiye kalıyorsun. Senin çalışmaya ihtiyacın yok ki. Gel evinde rahat rahat otur." demelerinden şikayet etmektedir.

Buna göre Aydın'ın anne ve babasının sergilediği ebeveynlik tutumu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İzin verici
- B) Demokratik
- C) Reddedici
- D) Yetkinci
- E) Aşırı koruyucu

5. Erken yaşta evlilik ve çocuk yapma, çocuklu iki kişinin evliliği gibi durumlarda sıklıkla görülen, daha çok madde bağımlısı ebeveynlerin sergilediği ebeveynlik tutumudur.

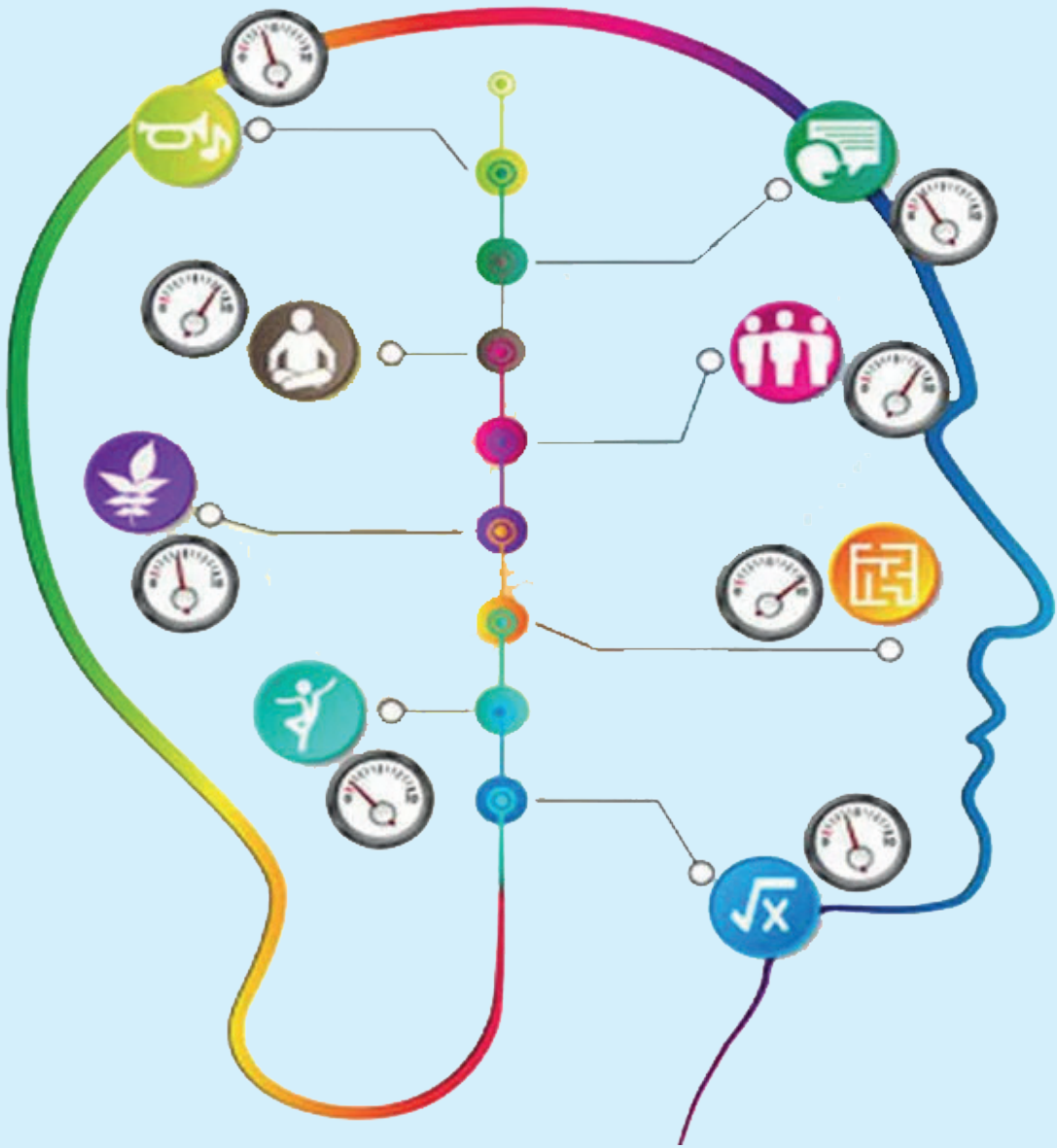
Yukarıda, aşağıdaki ebeveyn tutumlarından hangisi tanıtılmaktadır?

- A) İzin verici
- B) Koruyucu
- C) Reddedici
- D) Demokratik
- E) Eşitlikçi

6. **Aşağıdakilerden hangisi tutarsız anne – baba tutumlarının temel göstergelerindendir?**

- A) Anne ve babanın kendi arasında da sergilediği tutarsızlık
- B) Abartılı bir sevgi ortamı
- C) Çocuğun gereğinden fazla kontrol edilmesi
- D) Çocukla ilgili yüksek beklentiler
- E) Bir eğitim yöntemi olarak sıklıkla başvuru alan ceza

ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ



TEMEL KAVRAMLAR

ÖĞRENME

Organizmanın davranışlarında yaşantı yoluyla meydana gelen nispeten kalıcı izli değişikliklerdir.

Dolayısıyla öğrenmeden bahsedebilmek için;

- Ortada bir davranış değişikliği olması gerekmektedir.
- Bu davranış değişikliği kalıcılık arz etmelidir.
- Bu davranış değişikliği yaşantılar sonucunda ortaya çıkmış olmalıdır.

Örneğin;

- ▶ Annesini görünce bebeğin susması
- ▶ Limon görünce kişinin ağzının sulanması

EĞİTİM

- Yaşantılar yoluyla bireyin istendik bir davranış oluşturma ya da mevcut bir davranışı değiştirme sürecidir.

Örneğin;

- ▶ Bir çocuğa tuvalet alışkanlığı kazandırmak
- ▶ Bireyin yabancı dil öğrenmesi

DAVRANIŞ

- Organizmanın uyarıcıya verdiği her türlü karşılıktır.
- Doğrudan gözlemlenebilen davranışlara "açık", doğrudan gözlemlenemeyen davranışlara ise "kapalı" davranış denir.

Örneğin;

- ▶ Dans etme, gülme, okuma, düşünme, sevmek, kalbin atması, sindirim sisteminin çalışması...

Öğrenilmiş Davranışlar

İstendik (Olumlu): Planlı, eğitim sonucu ya da gelişigüzel kültürlenme ile ortaya çıkan öğrenilmiş davranışlar

Örneğin;

Yürüme, konuşma, yazma, eleştirel düşünme...

İstenmedik (Olumsuz): Hatalı eğitim ya da kötü kültürlenme ile ortaya çıkan öğrenilmiş davranışlar

Örneğin;

- ▶ Hırsızlık yapmak, küfretmek, kötü alışkanlıklar edinmek...

Öğrenilmemiş Davranışlar

Doğuştan getirilen davranışlar: İçgüdü, refleks, homeostatik denge.

Örneğin;

- ▶ Diz kapağına vurulunca organizmanın ayağını kaldırması
- ▶ Yüzümüze rüzgâr geldiğinde gözümüzü kırpmamız
- ▶ Vücut ısımız düştüğünde titrememiz

Geçici davranışlar: İlaç, hastalık, alkol, uyuşturucu vs. etkisi altındaki davranışlar

Örneğin;

- ▶ Alkol etkisiyle bireyin korkusuz tavırlar sergilemesi
- ▶ Ayağı kırılan birinin uzun süre yürüyememesi

REFLEKS

- Bir uyarıcı karşısında gösterilen ani, basit, istem dışı tepkilerdir. Uyarıcısı ve tepkisi bellidir.

Örneğin;

- ▶ Şimşek çaktığında irkilme

İÇGÜDÜ

- Türün tüm bireylerinde görülen uyarıcısı belli olmayan karmaşık davranışlardır.

Örneğin;

- ▶ Ağ örme, bal yapma, kış uykusu, hayvanların avlanması...

UYARICI

- Organizmanın duyu organları tarafından algılayarak tepki göstermesine yol açan her türlü tepkidir.

Örneğin;

- ▶ Öğrencide heyecanlanma tepkisine yol açan sınav kâğıdı
- ▶ Köpekte saldırganlık tepkisine yol açan et

TEPKİ

- ▶ Organizmanın uyarıcıya karşı gösterdiği açık ya da kapalı her türlü davranıştır.

Örneğin;

- ▶ Kedilerden korkan birinin kedi görünce yolunu değiştirmesi

Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Öğrenenle İlgili Faktörler

Türe özgü hazıroluş
Olgunlaşma
Genel uyarılmışlık hâli ve kaygı düzeyi
Geçmiş yaşantılar
Güdülenme
Dikkat ve psikolojik durum
Yaş ve zekâ

Öğrenme Yöntemiyle İlgili Faktörler

Konunun yapısı
Öğrenmeye ayrılan zaman
Öğrenene geri bildirim verme
Etkin Katılım
Programlı öğretim yapma
Öğrenmeyle ilgili yapılan aktiviteler

Öğrenme Malzemesiyle İlgili Faktörler

Algısal ayırt edilebilirlik
Anlamsal çağırışım
Kavramsal gruplama (Kavramsal basamaklar dizini, Kavram haritası)
Telaffuz edilebilirlik

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Bir davranışın öğrenme ürünü olabilmesi için az ya da çok bir davranış değişikliği olması, değişikliğin kalıcı olması ve yaşantı sonucu gerçekleşmesi gerekir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi öğrenme ürünü olan bir davranıştır?

- A) Sıcak sobaya eli değen birinin elini hızla sobadan çekmesi
B) Ergenlik dönemine giren bir erkeğin bıyığının çıkması
C) Bir kişinin alkol etkisiyle çok yavaş konuşması
D) Çok aç olan birinin başının dönmesi
E) Bir köpeğin sahibini görünce havlaması

2. Matematik öğretmeni Bergüzar, öğrencilerine reel ve irrasyonel sayılar konularını içeren bir sınav yapmıştır. Yapılan sınavdan oldukça düşük bir puan alan Cem, öğretmenine, "Her iki konuyu da çok iyi biliyorum, çok iyi hazırlanmıştım." diyerek itiraz etmiştir. Cem'in itirazına cevaben Bergüzar ise "Ben senin konuyu bilip bilmediğini ancak konuyla ilgili sorduğum sorulara verdiğin cevaplardan anlayabilirim." demiştir.

Bergüzar, Cem'in itirazına verdiği cevapta öğrenmenin hangi özelliğine gönderme yapmıştır?

- A) Öğrenme kalıcı izlidir.
B) Öğrenilmiş davranışlar zamanla başka öğrenmelere transfer edilebilir.
C) Öğrenme, bir yaşantı sonucu oluşur.
D) Öğrenme doğrudan gözlemlenemez, ancak davranış yoluyla gözlemlenebilir.
E) Öğrenilen davranışlar her zaman istendik olmayabilir. İstenmeyen davranışlar da öğrenilebilir.

3. Aşağıdaki davranışlardan hangisi öğrenme ürünüdür?

- A) Derslerine hep zamanında gelen bir öğretmenin bir gün alarm sesini duymayıp derse gecikmesi
B) Bir çocuğun korna sesine irkilmesi
C) Bir kimyagerin uyuşturucu yapması
D) Üşüyen bir çocuğun titremesi
E) Bir bebeğin yürümesi

4. Organizmanın uyarıcılara verdiği her türlü cevap ya da karışıklık, davranıştır. Yani organizmanın her türlü etkinliğidir. Doğuştan gelen, geçici ve öğrenme ürünü şeklinde üç tür davranış vardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi öğrenme ürünü davranışlara örnek değildir?

- A) Karabiber kokusunda hapşıрма
B) Limon görünce ağzın sulanması
C) Utanıldığında yüzün kızarması
D) Bebeğin biberonu görünce sevinmesi
E) Annesinin sesini duyan bebeğin ağlamayı kesmesi

5.

- I. Patlama sesiyle yerinden fırlama
II. Acıkınca karnın guruldaması
III. Susayınca mutfığa yönelme

Yukarıdaki davranışlardan hangileri öğrenme ürünüdür?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

6.

- I. Sıcakta terleyen kişinin yanına yelpaze alması
II. Evde oturan birinin çarpan kapının sesiyle irkilmesi
III. Gözüne rüzgâr gelen birinin gözünü kırpması

Yukarıda verilenlerden hangisi veya hangileri öğrenilmiş bir davranıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız II
D) II ve III
E) I, II ve III

7. Refleksle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Uyarıcısı ve tepkisi bellidir.
B) Bazı refleksler sonradan kazanılır.
C) Çevreye uyumu sağlar.
D) Hayatta kalmayı sağlar.
E) Engellenemezler.

Anahtar Sözcük

Bilinmeyen bilginin bilinen sözcüklere benzetilmesidir.

Örneğin;

- İngilizcede “kalıcı” anlamına gelen “permanent” sözcüğünü unutmamak için bir öğrencinin “Kalıcı perma yaptırdım.” cümlesini kodlaması ve sözcüğü “perma” sözcüğünden hareketle öğrenmesi

İlk Harf (Akrostiş/Akronim)

Akılda kalacak olan kavramların ilk harflerinden bir bütün oluşturulmasıdır.

Örneğin;

- KPSS’ye hazırlanan bir öğretmen adayının Guthrie’nin alışkanlıklarını yok etme yöntemlerini yöntemlerin ilk harflerinden oluşturduğu “BEZ” akronimiyle aklında tutmaya çalışması

Kafiye-Ritim Oluşturma

Öğrenilmek istenen bilgiyle kafiyeli veya ritimli bir bütün oluşturmaktır.

Örneğin;

- Bir öğrencinin II. Mahmut dönemindeki gelişmeleri bir şarkıya dönüştürerek aklında tutmaya çalışması

Hatırlamayı (Geri Getirmeyi) Zorlaştıran Faktörler**Bozulma**

Kullanılmayan bilgilerin hatırlanması zorlaşır.

Örneğin;

- Birinin, uzun süredir görüşmediği bir arkadaşının ismini hatırlayamaması

Yanlış Yerleştirme

Yanlış kodlanan bilgi hatırlanamaz.

Örneğin;

- Bir adamın, adı aslında “Kerim” olan birinin adını ilk tanışmada “Selim” şeklinde kodladığı için kişinin adını doğru hatırlayamaması

Bilgiyi Değiştirme

Yanlış öğrenilmiş bir bilginin doğru halini öğrenildikten sonra eski yanlış bilgi unutulur.

Örneğin;

- Kişinin adının “Kerim” olduğunu öğrendikten sonra adamın ona artık “Selim” dememesi

Karışma (Ket Vurma)

Öğrenilen bilgiler birbirinin hatırlanmasını engelleyebilir.

Örneğin;

- Yeni eve taşınan birinin hâla eski evinin adresini söylemesi

Öncelik-Sonralık Etkisi

- Birçok bilgiden önce sunulanın diğerlerine göre daha kolay hatırlanması öncelik etkisi, en son sunulanın daha kolay hatırlanması ise sonralık etkisidir.

Örneğin;

- İstiklal Marşı’nın 10 kıtasını ezberlemeye çalışan bir çocuğun ilk 2 kıtayı çok iyi hatırlaması ama diğer kıtaları hatırlamakta zorlanması (Öncelik etkisi)
- Bir adamın, eşinin almasını söylediği market siparişlerinden eşinin en son söylediklerini hatırlaması, diğerlerini hatırlayamaması (Sonralık etkisi)

Yürütücü Süreçler**Yürütücü Kontrol**

- Tüm biliş süreçlerini denetleyen sistemdir.
- Bireyin kendi öğrenmesinin iki temel yönünü denetler: Güdüsel süreçler ve bilgiyi işleme süreçleri.
- Güdüsel süreçler bireylerin amaçları, tutumlarıyla ilgiliyken bilgiyi işleme süreçleri, bilginin duyuşsal kayda alınması, kısa süreli belleğe aktarılması gibi süreçleri ve bu süreçlerde kullanılan stratejilerle ilgili tüm süreçleri kapsar.

Yürütücü (Üst/Meta) Biliş

- Üst biliş, en kısa tanımıyla, kişinin kendi bilişsel süreçlerinin farkında olması ve bu süreçleri kontrol edebilmesi anlamına gelir.
- Üst biliş kişinin, kendini tanıması, amacını ve ihtiyaçlarını bilmesi, gerçekleştirmekte olduğu faaliyeti izlemesi, değerlendirilmesiyle ilgili kendi farkındalığını bulmasıdır.

Yürütücü biliş, bireyin;

- Ne öğrendiğinin,
- En iyi nasıl öğrendiğinin,
- Öğrendiklerini nerede, ne zaman kullanması gerektiğinin

farkında olmasıdır.

Örneğin;

- Girdiği bir sınavda istediği sonucu elde edemeyen bir öğrencinin nerede hata yaptığını ve bu hatayı düzeltmek için neler yapması gerektiğini bilmesi

TEST 26

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Aşağıdaki örneklerin hangisinde yürütücü kontrolün etkisinden söz edilemez?

- A) Öğrencinin derste öğretmenin tahtaya yazdığı bilgileri içinden tekrar etmesi
- B) Öğrencinin derste arkadaşıyla konuşması
- C) Öğrencinin sınavda sorulan soruyu önceki bilgilerini hatırlamaya çalışarak cevaplaması
- D) Öğrencinin sınava çalışırken dikkatini dağıttığı için müziği kapatması
- E) Öğrencinin sınava çalışırken derste aldığı notları okuması

2. ----, bireyin kendi amaçlarını belirleyebilmesi, neyi, nasıl öğrenebileceğini planlayabilmesi, ne kadar öğrendiğini kontrol edip nasıl düzenleyebileceği bilgi ve becerisine sahip olması olarak tanımlanabilir.

Yukarıdaki açıklamada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Deklatif bilgi
- B) Yürütücü kontrol
- C) Metabiliz
- D) Bellek destekleyiciler
- E) Modüler öğrenme

3. Öğretmen derste, öğrencilerden Birinci Dünya Savaşı'nı iki sayfalık bir yazıyla anlatmalarını istemiştir. Öğrencilerden Teoman, bilgileri düzenli olarak hatırlayamamış, savaşları tarihsel sırasıyla değil, aklına geldiği gibi sıralamıştır. Sayfa boyunca tarihsel süreç birbirine karışmıştır.

Teoman'ın yazdıkları dikkate alındığında, hatırlama sürecinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Sıralı hatırlama
- B) Öncelik etkisi
- C) Çağrışımla hatırlama
- D) Serbest hatırlama
- E) Dikkatli hatırlama

4. Bir üniversite adayının, çok iyi bildiği halde sınavda "kimyasal değişme" ile "fiziksel değişme" kavramlarını ayırt edemeyip yanlış yanıt vermesi, hatırlamayı zorlaştıran durumlardan aşağıdakilerden hangisine örnek oluşturur?

- A) Bozulma
- B) İleriye ket vurma
- C) Geriye ket vurma
- D) Bellek kaybı
- E) Karıştırma

5. Bir şiirin baş harflerinden kelime oluşturularak öğrenmenin düzenlendiği bellek destekleyici türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akrostiş
- B) Tamamlama
- C) Yerleşim
- D) Anahtar sözcük
- E) Kanca

6. Bir öğretmen ders işlerken tahtaya vereceği mesajı yazmadan önce sözel olarak ifade etmektedir. Mesajı sözel olarak ifade edip tahtaya yazma aşamasında kısa süreli olan sesizlik bilginin zihinsel olarak tekrar edilmesini sağlamaktadır. Nitekim, bilgi arka arkaya verilirse sonra gelen bilgi önceki bilginin kaybolmasına neden olabilmektedir.

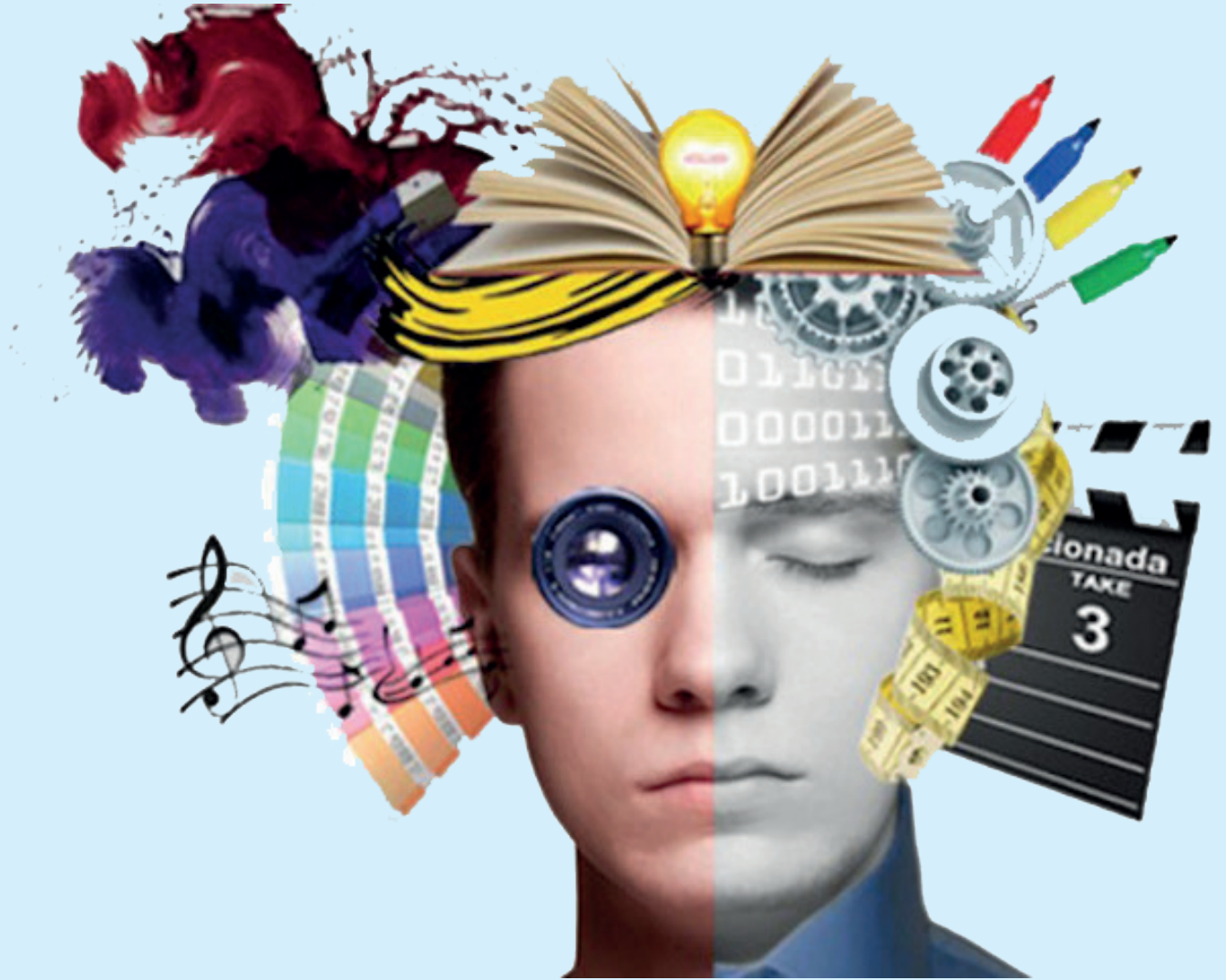
Buna göre öğretmen aşağıdakilerden hangisini önlemeye yönelik bir tedbir uygulamaktadır?

- A) Olumlu transfer
- B) Geriye ket vurma
- C) Zıt tepki
- D) İleriye ket vurma
- E) İleriyi destekleme

7. Öğrenilmek istenen bir kavramın o kavrama ait önemli sözcükler kullanılarak öğrenildiği bellek destekleyici türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baş harf
- B) Akrostiş
- C) Yerleşim
- D) Anahtar sözcük
- E) Kanca

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ



ÖĞRETİM İLKELERİ

HEDEFE GÖRELİK

- Öğrenme-öğretme sürecinde işe koşulan tüm uygulama, materyal, strateji, yöntem ve tekniklerin hedef davranışlara uygun, öğrencinin kazanımı elde etmesini sağlayacak nitelikte olmasıdır.

Örneğin; Coğrafya dersindeki “Türkiye’deki bitki örtüsü çeşitliliğini bilir ve haritada gösterir.” kazanımı için öğretmenin derse Türkiye’nin bitki çeşitliliğini gösteren bir haritayla gelmesi ve öğrencilerin Türkiye’deki bitki çeşitliliğini harita üzerinde göstermelerini sağlaması

ÖĞRENCİYE (BİREYE) GÖRELİK

- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının, yeteneklerinin, fizyolojik ve psikolojik özelliklerinin, bireysel farklılıklarının esas alınmasıdır.

Örneğin; Öğretmenin, henüz soyut işlemler yapabilecek düzeyde olmayan öğrencilere soyut kavramları somutlaştırarak anlatması

Bilinenden Bilinmeyene

- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin önceki bilgi ve deneyimlerinden yola çıkılarak yeni bilgi ve deneyimlerin bu ön öğrenmeler üzerine inşa edilmesidir.

Örneğin;

- ▶ Öğretmenin öğrencilere Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu anlatırken konuyu, öğrencilerin daha önce öğrendiği Anadolu’daki Beylikler konusu üzerine temellendirmesi

Somuttan Soyuta

- Öğrenme-öğretme sürecinde önce somut bilgilerin verilmesi, soyut kavramların bunlar üzerine öğretilmesidir.

Örneğin;

- ▶ İlkokulda dört işlem becerisi öğretilirken somut nesnelerden (abaküs, sayı çubukları, fasulyeler vs.) kullanılması

Kolaydan Zora (Basitten Karmaşığa)

- Öğrenme-öğretme sürecinde işlenen konularda önce basit, daha sonra zor ve karmaşık içeriklerin verilmesidir.

Örneğin;

- ▶ Matematik öğretmenin çift basamaklı sayılarla çarpma işleminden önce tek basamaklı sayılarla çarpma işlemini öğretmesi

Yakından Uzağa

- Öğrenme-öğretme sürecinde hem doğal hem de sosyal olarak öğrencilerin en yakın çevresinden yola çıkılmasıdır.

Örneğin;

- ▶ Osmanlı dönemine ait eserleri işleyen bir öğretmenin öncelikle okulun bulunduğu ilçedeki, ardından o ildeki ve son olarak da tüm ülkedeki Osmanlı eserlerini örnek olarak vermesi

Yaşama Yakınlık (Hayatilik)

- Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılan etkinliklerin, materyallerin, problemlerin vs. öğrencinin yaşamda karşısına çıkabilecek türden olmasıdır.

Örneğin;

- ▶ Fen bilimleri dersinde öğretmenin öğrettiği fotosentez konusunu anlatırken öğrencilerin evlerinde ya da bahçelerinde yetiştirdikleri bitkilerden örnekler vermesi

Açıklık (Ayanilik)

- Derste kullanılan terim ve kavramların öğrencilerin kolayca anlayabilecekleri nitelikte olmasıdır.
- Açıklık ilkesi aynı zamanda öğrenmeyi kolaylaştırmak için materyaller kullanmayı, deneyler ve etkinlikler yapmayı da içerir.

Örneğin;

- ▶ Biyoloji dersinde öğretmenin kalbin yapısını sınıfa kasaptan aldığı gerçek bir hayvan kalbi getirerek anlatması

Güncellik (Aktüalite)

- Öğretim sürecinde işlenecek konuların güncel sorun ve olayla ilişkilendirilerek ele alınmasıdır.

Örneğin;

- ▶ Döviz kurunun ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini anlatan bir öğretmenin konuyla ilgili ürünlerin fiyatlarındaki değişimle ilgili güncel bir haberi sınıfta okuması

Bütünlük

- Bireyin bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal yönleriyle bir bütün olarak ele alınması ve öğretim etkinliklerinin de bu bütünlük göz önünde bulundurularak planlanmasıdır.

Örneğin;

- ▶ Ortaokul kademesinde öğrencilerin gelişimsel düzeylerine uygun olarak fizik, kimya ve biyoloji derslerinin fen bilimleri adı altında birleştirilerek öğretimin bu şekilde yapılandırılması

Transfer

- Öğrencilerin edinmiş oldukları bilgi ve becerilerin başka bir alana aktarılabilir nitelikte olmasıdır.

Örneğin;

- ▶ Bir öğrencinin okulda öğrendiği bir bilgiyi evde karşılaştığı bir sorunu çözmek için kullanması

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Öğrenme – öğretme sürecinde gerçekleştirilen aşağıdaki öğretmen uygulamalarından hangisi yakından uzağa ilkesine uygun bir örnektir?

- A) Soyut bir kavram olan toplama işlemini somut nesneler kullanarak anlatmak
- B) Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu olan öğrencinin arada ayağa kalkarak sınıf içerisinde dolaşmasına müsaade etmek
- C) Antik kentler konusuna öncelikle okulun bulunduğu ildeki sonra ülkedeki kentleri örnek göstermek
- D) Bulaşıcı hastalıklar konusunda en son örnek olan COVID19 virüsünü ele almak
- E) İngilizce dersinde karmaşık cümlelerden önce kısa ve basit cümleleri öğretmek

2. Matematik öğretmeni Nefise, derste iki basamaklı sayılarla dört işlem konusunu anlattıktan sonra öğrencilerden İrem, kantine gitmiş ve yaptığı alışveriş için ödeme yaparken derste öğrendiği hesaplama yöntemlerini kullanmıştır.

Buna göre İrem'in davranışı öğretimin aşağıdaki ilkelere hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Bilinenden bilinmeyene
- B) Bireye görelilik
- C) Etkin katılım
- D) Transfer
- E) Kolaydan zora

3. Öğretim üyesi Yunus Emre, döviz kurunun fiyatlar üzerindeki etkisini anlatacağı ekonomi dersine, bir haber sitesinden açtığı, bir gün öncesinin tarihine ait bir ekonomi haberini okuyarak başlamıştır.

Buna göre öğretim elemanının uygulaması öğretimin aşağıdaki ilkelerinden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Somuttan soyuta
- B) Güncellik
- C) Yakından uzağa
- D) Transfer
- E) Açıklık

4. Aşağıdaki örneklerden hangisi öğretimin açıklık ilkesine uygun bir örnektir?

- A) Bitki örtüsü konusunda öğretmenin öğrencilere öncelikle okulun bulunduğu bölgedeki bitkileri tanıtmaması
- B) Felsefe öğretmenin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek için derse katılımlarını teşvik etmesi
- C) Matematik öğretmenin toplama işlemini öncelikle tek basamaklı sayılarla, daha sonra iki basamaklı sayılarla vermesi
- D) Felsefe öğretmenin dersi işlerken anlaşılır ve sade bir dil kullanması ve yardımcı materyalleri de yine bu özelliğine dikkat ederek seçmesi
- E) Kimya dersinde öğretmenin tepkimeler konusunu mümkün olan en az maliyet gerektirecek deneyler aracılığıyla vermesi

5. Matematik öğretmeni Murat, çarpma işlemini, öğrencilerin daha önceden öğrendiği toplama işleminden yola çıkarak öğretmiştir.

Murat'ın bu yaklaşımı öğretim aşağıdaki ilkelerinden hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

- A) Bilinenden bilinmeyene
- B) Görelilik
- C) Ekonomiklik
- D) Hedefe görelilik
- E) Yakından uzağa

6. Bir öğretmen ertesi gün işleyeceği derslere eğitim öğretim yılının başında hazırladığı yıllık planda yer alan kazanımlara bakarak karar vermekte ve buna göre hazırlık yapmaktadır.

Buna göre öğretmen, öğrenme-öğretme sürecini öğretimin aşağıdaki ilkelerinden hangisine uygun yürütmektedir?

- A) Hedefe görelilik
- B) Transfer
- C) Açıklık
- D) Görelilik
- E) Etkin katılım

7. Anlatım yöntemi bir dersin anlaşılmasında bir öğrenci için yeterli olabilir. Bununla birlikte iş birlikli öğretim tekniklerinin kullanılması, öğrencilerin bilişsel kazanımlarıyla birlikte paylaşma, etkileşim, işbirliği yapma, tartışma gibi birçok becerinin gelişmesine de katkı sağlar.

Öğretimde öğrencilerin birden fazla gelişim alanına hitap edilmesi aşağıdaki öğretim ilkelerinden hangisine uygun bir yaklaşımdır?

- A) Transfer
- B) Ekonomiklik
- C) Aktüalite
- D) Hayatilik
- E) Bütünlük

ÖĞRENME STİLLERİ

KOLB'UN ÖĞRENME STİLLERİ MODELİ
(YAŞANTISAL ÖĞRENME MODELİ)

Kolb'a göre;

- Her öğrencinin öğrenme stili onun kişiliği ile benzerlik ve uyum taşır.
- Birey, kendi yaşantılarından (deneyimlerinden) öğrenir.
- Öğrenme stilleri iki boyutta ele alınır: Bilginin algılanması (somut yaşantı ve soyut kavramsallaştırma) ve bilginin işlenmesi (aktif yaşantı ve yansıtıcı gözlem)

Öğrenme Stilleri

Bilginin Algılanması	
Somut Yaşantı (Hissetme)	Soyut Kavramsallaştırma (Düşünme)
- Beş duyu organı ile öğrenir. - Problemi, problem çözme yöntemine göre değil, sezgilerine dayalı olarak çözer. - Grup içerisinde konuşarak, tartışarak öğrenir. - Tümevarımcıdır. - Tercihen tartışma, rol oynama, drama gibi yöntemleri kullanır.	- Daha çok düşünerek, mantık yürüterek öğrenir. - Problemi, problem çözme yönteminin esaslarına göre sistematik bir biçimde çözer. - Bireysel öğrenir. - Tümdengelimcidir. - Tercihen bireysel çalışma, programlı öğrenme, bilgisayar destekli öğretim gibi yöntemleri kullanır.

Bilginin İşlenmesi	
Aktif Yaşantı (Yaparak Yaşayarak Öğrenme)	Yansıtıcı Gözlem (İzleme)
- Bireyler çevrelerini ve içinde bulundukları durumu değiştirme eğilimindedir. - Dışa dönüktür, deneyimleri sonucunda ortaya çıkanlarla ilgilenir. - Risk alır, sabırsızdır, deli doludur, duygusal kontrolü eksiktir, başladığı işi bitirir. - Deneme-yanılma, deney, proje gibi yöntemleri kullanır.	- Gözlemleyerek öğrenir. "Nasıl", "Neden" sorularını sıkça sorar, bunlara yanıt arar. - İçe dönüktür, kendi duygu ve düşüncelerine güvenir. - Duygu kontrolü vardır, riske girmez, sabırlıdır, soğuktur. - Düz anlatım, gözlem, gösteri gibi yöntemleri kullanır.

Yaşantısal öğrenme modelinde her bir öğrenme boyutu bir diğeri ile birleşerek yeni öğrenme stilleri oluşturur:

- Somut yaşantı ve yansıtıcı gözlem birleşerek değiştiren,
- Soyut kavramsallaştırma ve yansıtıcı gözlem birleşerek özümseyen,
- Soyut kavramsallaştırma ve aktif yaşantı birleşerek ayırıştırıcı,
- Aktif yaşantı ve somut yaşantı birleşerek yerleştiren öğrenme stili oluşturur.

DUNN'IN ÖĞRENME STİLLERİ MODELİ

Dunn'a göre;

- Öğrenme stillerini, öğrenmeye odaklanma ve bilgiyi işleme yolları biçiminde ifade eden Dunn öğrenmeyi çevredeki uyandırıcılarla ilişkilendirmektedir.
- Bu modele göre bireylerin tercih ettikleri uyandırıcılar, öğrenme stillerindeki farklılıkları ortaya koymaktadır.
- Bireyin öğrenmesinde kendine özgü biyolojik, psikolojik ve sosyal yönleri etkilidir.
- İç dinamikler ile dış faktörler etkileşime girerek öğrenmeye etki eder.

Öğrenme stiline etki eden faktörler; çevresel, duygusal, sosyal, fiziksel ve psikolojik olarak beşe ayrılır:

Çevresel Faktörler: Ses, görüntü, ışık, ısı, dekorasyon

Duygusal Faktörler: Güdülenme, kararlılık, sorumluluk, iç yapı

Sosyal Faktörler: Bireysel ve eşli çalışma, uzman/rehber denetiminde çalışma, bireysel çalışma

Fiziksel Faktörler: Ders çalışma zamanı, hareketlilik, yeme ihtiyacı duyma, işitsel, görsel, dokunsal duylara hitap etme

Psikolojik Faktörler: Beyin ve tepkiler, beyin sağ ve sol yarısından birini tercih etme, hızlı tepki, sakin davranma

GREGORC'UN ÖĞRENME STİLLERİ MODELİ

- Bilginin nasıl algılandığı ve nasıl işlendiği üzerine kurulu bir modeldir. Kolb modeline benzer.
- Kişiler algılama yeteneklerine göre somut ve soyut algılayanlar, algıladıkları verileri düzenleme yeteneklerine göre ise ardışık ve random (ardışık olmayanlar) düzenleyenler olmak üzere farklılık göstermektedirler.
- Bireylerin bilgiyi somut ya da soyut olarak aldığını ve doğrusal ya da rastgele düzenlediğini savunur.
- Buna göre dört farklı öğrenme türünden bahseder. Bunlar:
- Somut ardışık: Bilgiyi duyu organlarıyla alıp doğrusal düzenleyenlerdir. Yaparak yaşayarak öğrenmeyi severler. Beş duyu organları oldukça gelişmiştir.
- Somut random: Bilgiyi alıp rastgele düzenleyenlerdir. Problem çözme konusunda iyidirler. Bağımsız olarak çalışmaktan hoşlanırlar. Sistematik plan verilmesine ihtiyaç duymazlar.
- Soyut ardışık: Bilgiyi düşünerek alıp doğrusal düzenleyenlerdir. Fikir ve kavramlara önem verirler. Yeni kavram ve fikir üretmekten hoşlanırlar.
- Soyut random: Bilgiyi düşünerek alıp rastgele düzenleyenlerdir. Bu bireyler için öğrenilecek bilgilerde bir düzen olmasına gerek yoktur. Tartışma yöntemi, soru-cevap tekniği vb. gibi öğretim yöntem ve tekniklerini tercih ederler.

TEST 32

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Lamia, bir önceki eğitim-öğretim yılında biyoloji dersinde işlenen konuları anlamakta çok zorlanırken ve bu nedenle bu dersi hiç sevmeyen bu eğitim-öğretim yılında tam aksine derse karşı çok ilgi duymaya, konuları anlamaya ve dersi sevmeye başlamıştır. Lamia'ya bu değişimin nedeni sorulduğunda Lamia gerekçe olarak geçen yılki biyoloji öğretmeniyse çok iyi bir iletişim içinde olduklarını, onu çok sevdiğini söylemiştir.

Dunn ve Dunn'un Öğrenme Stili Modeli'ne göre Lamia'nın biyoloji dersine karşı tutumundaki değişiklik, aşağıdaki faktörlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Çevresel B) Duygusal C) Fiziksel
D) Sosyal E) Psikolojik

2. Derya, içe dönük, arkadaşlarının veya öğretmenlerinin tartıştığı konulara genellikle farklı bakış açıları getiren, konuları daha çok kendi algı süreçlerini işleterek kavrayan bir öğrencidir.

Kolb'un Yaşantısal Öğrenme Modeli'ne göre Derya'nın öğrenme biçimi aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- A) Somut yaşantı
B) Soyut kavramsallaştırma
C) Yansıtıcı gözlem
D) Aktif yaşantı
E) Kavram öğrenme

3. Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Kuramı'na göre;

- I. Plansız çalışırlar.
II. Aldıkları kararları uygulama konusunda ısrarcı olurlar.
III. Araştırarak, keşfederek ve uygulayarak öğrenirler.

özelliklerinden hangileri "yerleştiren bireyler"le ilgilidir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III
D) I ve II E) I, II ve III

4. Asya, derste işlenen konuları yeterince anlamadığını düşünmekte, bundan yakınmaktadır. Bununla ilgili neler yapabileceğini düşünen Asya, bir şeyi fark etmiştir: Konuların mantıksal yönden çözümlemesini yaparak çalıştığında söz konusu problemi yaşamamakta, konuyu anlamaktadır.

Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Modeli'ne göre Asya, aşağıdaki öğrenme stillerinden hangisine sahiptir?

- A) Aktif yaşantı
B) Yaratıcı düşünme
C) Somut yaşantı
D) Soyut kavramsallaştırma
E) Yansıtıcı gözlem

5. Vedat, bir önceki eğitim-öğretim yılında Türkçe dersinde işlenen konuları anlamakta çok zorlanırken ve bu nedenle bu dersi hiç sevmeyen bu eğitim-öğretim yılında derse ilgi duymaya başlamıştır. Vedat, bu değişimi bu yıl Türkçe öğretmenin değişmesine, yeni öğretmeni çok sevmesine bağlamıştır.

Dunn ve Dunn'un Öğrenme Stili Modeli'ne göre Vedat'ın Türkçe dersine karşı tutumundaki değişiklik, aşağıdaki faktörlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Çevresel B) Psikolojik C) Fiziksel
D) Sosyal E) Duygusal

6. Sude başladığı bir işi tamamlama ve amacına ulaşmak için risk alma konusunda duyarlı ve başarılıdır. Ayrıca izlemek yerine uygulama yapmaya önem verir. Bu yüzden yaptığı işin sonucu da çok önemlidir.

Kolb'e göre Sude aşağıdaki öğrenme stillerinden hangisine sahiptir?

- A) Soyut kavramsallaştırma
B) Aktif yaşantı
C) Yansıtıcı gözlem
D) Yaratıcı
E) Somut yaşantı

PROGRAM OKURYAZARLIĞI

Eğitim ve Öğretim Teknolojileri

Sınıf Yönetimi



TEMEL KAVRAMLAR

EĞİTİM

- Bireyin toplumsal yeteneklerinin ve kişisel gelişiminin sağlanması için belirli hedefler doğrultusunda kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme sürecidir.

Yaşantı

- Bireyin diğer bireyler ve çevresiyle etkileşiminin bireyde bıraktığı izlenimdir.

Kültür

- Bir toplumun tarihsel süreç içerisinde yarattığı ve kullandığı maddi ve manevi değerlerin tümüdür.

Kültürleme

- Toplumun, bireyleri kendi kültürünün istek ve beklentilerine uyum sağlayacak biçimde yetiştirmesidir.

Kültürlenme

- Bireyin içinde bulunduğu kültürdeki özellikleri kazanmasıdır.

Kültürleşme

- Farklı kültürle sahip grupların sürekli ve doğrudan bir ilişki içerisinde olmaları durumunda bu grupların orijinal kültürel özelliklerinde değişikliklerin ortaya çıkmasıdır.

Eğitim Türleri

Formal Eğitim

- Bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik, kasıtlı değişim yapma sürecidir.
- Planlı ve programlı ve kurumsaldır.
- Olumlu amaçları vardır.

İkiye ayrılır:

1- Örgün Eğitim

- Belirli yaş aralığında verilir.
- Birbirinin ön koşulu niteliğinde kademelerden oluşur.

Örneğin; İlkokul, ortaokul, lise...

2- Yaygın Eğitim

- Sürekliliği ve yaş sınırı yoktur.
- Bireylerin ilgi, istek ve gereksinimlerine göre düzenlenir.
- Bireylerin ilgi ve istekleri doğrultusunda gelişimlerini desteklemek amacıyla verilen halk eğitimi, çalışanların mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla verilen hizmet içi eğitim ve çalışanların henüz mesleğe başlamadan meslekle ilgili aldıkları hizmet öncesi eğitim türleri vardır.

Örneğin; YDS kursu, eğitim fakültesi öğrencilerine yönelik öğretmenlik uygulamaları, yetişkinler için okuma-yazma kursu, mesleki gelişim eğitimleri...

İnformal Eğitim

- Bir plana bağlı olmaksızın yapılan eğitim etkinlikleridir.
- Rastlantısaldır.
- Sonuçları olumlu veya olumsuz olabilir.
- Mekânla, zamanla kısıtlı değildir; her an, her yerde gerçekleşebilir.

Örneğin;

- Bir çocuğun okula başlayınca arkadaşlarından argo sözcükler öğrenmesi
- Bisiklet sürmeyi öğrenmek
- Misafirliğe gittiğinde çocuğun büyüklerinin ellerini öpmeyi öğrenmesi

BİR SİSTEM OLARAK EĞİTİM

- Sistem, hedefe ulaşmak için birbiriyle ilişkili olan öğelerden oluşan dinamik sürece verilen isimdir.
- Bir sistem; girdi, işlem, çıktı, dönüt öğelerinden oluşur.
- Eğitim; açık, yarı açık ve kapalı bir sistem olarak ele alınabilir.

Açık Sistem Olarak Eğitim

- En az bir hedefi gerçekleştirmek üzere örgütlenip uygulamaya konan ve her uygulama sonucuna göre yeniden düzenlenen dinamik bir örüntüdür.
- Girdi, işlem, çıktı ve dönüt öğelerinden oluşur, öğeler arasında sıkı bir ilişki vardır. Bir öğedeki değişiklik sistemin tümünü etkiler.

Girdi: Sistemin hedefini gerçekleştirmek üzere dışarıdan alınan her türlü unsurdur.

Örneğin; Öğretmen, öğrenci, program, araç – gereç...

Çıktı: İşlem sonucunda ortaya çıkan üründür.

Örneğin; Öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve zihinsel açıdan ulaştığı düzey, yeni yaşantılar kazanma

İşlem (Süreç): Girdilerin hedefler doğrultusunda işlendiği, istendik duruma getirildiği, biçimlendirildiği aşamadır.

Örneğin; Pekiştirme, ipucu, yöntem ve teknikler, öğrenme ortamının fiziksel özellikleri

Dönüt: Hedefin gerçekleşme düzeyine bakılarak sistemin işleyip işlemediğini, sistemdeki aksaklıkların neler olduğunu ve bunların nasıl giderileceğini belirlemek amacıyla yapılan tüm etkinliklerdir.

Örneğin; Öğretmenin verdiği bir sorumlulukla ilgili öğrencilerin ortaya koydukları performansı değerlendirmesi, onlara güçlü ve zayıf yanlarını söylemesi

Yarı Açık Sistem Olarak Eğitim

- Girdi, işlem ve çıktılardan oluşur.
- Dönüt aşaması yoktur veya yetersizdir.
- Dönütün eksikliği ya da yetersizliği nedeniyle istendik hedeflere ulaşmak zordur.

Örneğin; Sınav yapılmayan bir okul bir yarı açık sistemdir.

Kapalı Sistem Olarak Eğitim

- Yeterli girdisi ya da çıktısı yoktur.
- İstendik amaçlara hiçbir zaman yeterli düzeyde ulaşamaz.

Örneğin;

- Öğretmensiz bir okul
- Öğrencisi kalmayan bir okul

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Beren, (I) bir lisenin 10. sınıfında öğrenim görmektedir. (II) Beren ayrıca hafta sonları da Halk Eğitim Merkezi tarafından açılan halk oyunları kursuna katılmakta, (III) kursa veya okula giderken bindiği otobüste ise yaşlı ve engellilere yer vermeye özen göstermektedir.

Beren'in numaralandırılmış yerlerde aldığı belirtilen eğitimlerin türleri hangi seçenekte sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Formal yaygın – Formal yaygın - İnfomal
B) Formal örgün – İnfomal - İnfomal
C) Formal örgün - Formal yaygın - İnfomal
D) Formal yaygın – İnfomal – Formal örgün
E) Formal örgün – Formal yaygın – Formal yaygın

2. (I) Bir ortaöğretim kurumunun 9. sınıfında eğitim gören Ada, (II) çok sevdiği bir öğretmenin düşünce ve davranışlarına çok önem vermekte, onun gibi düşünüp yaşamaya çalışmaktadır.

Ada ile ilgili yukarıdaki cümlelerin numaralandırılmış yerlerinde belirtilen eğitim türleri hangi seçenekte sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Formal – Yaygın
B) Yaygın – İnfomal
C) Örgün – Yaygın
D) Örgün – İnfomal
E) Formal – Formal

3. Elif, eğitim fakültesi son sınıf öğrencisiyken (I) bir okulda öğretmenlik uygulaması dersini almış, (II) öğretmen olarak atandıktan sonra ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan çeşitli mesleki gelişim kurslarına katılmıştır.

Elif'in aldığı, numaralandırılmış yerlerde belirtilen eğitimlerin türleri hangi seçenekte sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Hizmet öncesi – Hizmet içi
B) Formal – Hizmet öncesi
C) Hizmet içi – Hizmet öncesi
D) İnfomal – Hizmet içi
E) Hizmet öncesi – İnfomal

4. (I) Bir ortaokulun 7. sınıfına devam eden Kemal, (II) hafta sonları da İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından düzenlenen tenis kursuna gitmektedir.

Buna göre Kemal'in numaralandırılmış yerlerde aldığı eğitimin türleri hangi seçenekte sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

- A) Yaygın – İnfomal B) Formal – Örgün
C) Örgün – Yaygın D) Yaygın – Örgün
E) Örgün – İnfomal

5. **Eğitim kavramıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlış bir ifadedir?**

- A) Yaşantı yoluyla gerçekleşir.
B) Olumlu ya da olumsuz davranışla sonuçlanabilir.
C) Telkin yolu ile yapılır.
D) Davranış değişikliği ile sonuçlanır.
E) Bir süreçtir.

6. **Aşağıdaki davranışlardan hangisi eğitimle kazanılmış bir davranış değildir?**

- A) 0'dan 100'e kadar sayı sayma
B) Kaşını kaldıramayan birinin geçirdiği bir rahatsızlıktan sonra bunu yapabilmesi
C) Adaylık sürecinden sonra daha deneyimli bir öğretmen olma
D) Şehre yeni taşınan birinin toplu ulaşım araçlarının saatlerini bir süre sonra öğrenmesi
E) Öfke kontrolünü öğrenme

7. **Eğitimle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin, özellikle de okulun etkisi altında bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.
B) Doğumla getirilen ve sonradan öğrenilen davranışların değiştirildiği bir süreçtir.
C) Bireyin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam yollarını kazanmasında etkili olan sosyal süreçtir.
D) Bireyde davranış değiştirme sürecidir.
E) Kişinin yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini oluşturduğu bir süreçtir.

Öğrenci Tipleri**Başarılı**

- Okulu, öğretmenleri ve arkadaşlarını sever. Derslerinde akademik açıdan başarı gösterir.

Gölge

- Sinik, gözden uzak, sessiz, asosyaldır.
- İçsel zekâsını kullanır, çoğu zaman başarılı olabilir.

Bağımlı

- Çalışmalarında yardıma ihtiyaç duyar. Başarısı düşüktür. Başkalarından teşvik bekler.

Yabancılaşmış

- Okulu ve hayatı gözden çıkaran öğrencidir. İsyankâr ve öfkeli hâlleri bulunur. Yersiz mizahla öğretmene sataşıp ilgi çekmek ister.

Sosyal

- Dışa dönüktür. Derslerden ziyade sosyal faaliyetlere katılmayı tercih eder. Disiplin sorunları çıkarabilir.

Öğretmenlik Mesleği

- Türk milli eğitim sisteminde, 1739 sayılı Temel Kanun ile öğretmenlik, profesyonel bir meslek olarak kabul edilmiştir.
- 23 - 26 Haziran 1981 tarihinde toplanan XI. Milli Eğitim Şurası'nda öğretmenliğin özel nitelikler gerektiren bir meslek olduğu kabul edilmiştir.
- Türk eğitim sisteminin temel felsefesinde biçimlenmiş öğretmen profili Atatürk ilkeleri ve anayasa doğrultusunda üç boyutlu bir görünüm arz eder:
 - Çağdaş insan,
 - Profesyonel (uzman) meslek insanı,
 - Toplum lideri

Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Nitelikler

Mesleki Nitelikler	
Planlama	Etkili İletişim
Yöntem ve Teknikler	Değerlendirme
Rehberlik	Zamanı Etkili Kullanma
Sınıf Yönetimi	

Kişisel Nitelikler	
Güdüleyici, coşturucu	Esnek
Bilgili	İçten
Güvenilir	İş birliği
Profesyonel	

Öğretmen Tutumları**Kolaylaştırıcı Öğretmen**

- Öğrencileri motive eden, onlara ortak sorumluluk hissi veren ve sadece sınırları çizen öğretmen tutumudur.

Serbest Bırakan Öğretmen

- Öğrenci ilgilerine göre onları serbest bırakan, sınırların tam çizilmediği, karmaşık bir sınıf ortamında tutarsız davranışlar gösteren öğretmen tutumudur.
- Öğretmen sınıf yönetiminde etkisiz eleman gibidir.

Demokratik Öğretmen

- Demokratik öğretmen, farklılıkların farkındadır.
- Öğrencilerin farklılıklarını bir zenginlik olarak görür bu farklılıklardan dolayı onları kınamaz, yargılamaz ve onlara kızmaz.
- Öğretmen kuralları belirlerken öğrenci görüşlerini alır.
- Öğrencilere; istenmedik davranışlar sergiledikleri zaman sonuçlarına katlanmaları gerektiğini belirtir.

Yansıtıcı Öğretmen

- Öğretme - öğrenme sürecini değerlendirir, değişiklik yapmak için düşünür ya da düşüncelerini yansıtırlar.
- Kendi görüşlerine ve öğretim uygulamalarına karşı soru ve tepkilere karşı daima açık davranırlar.
- Öğrencilerin bireysel, eğitimsel ve duygusal gereksinimlerinden kendilerini sorumlu tutarlar.
- Her çocuğun gelişim aşamalarını sürekli kontrol ederler.
- Öğretme sanatı ile ilgilenirler. Bu tutum onların kim olduklarını anlamalarına yardım ettiği için bundan zevk alırlar.
- Sorunlarla uğraşırken bunları sadece tanımlayıp genelleme yapmazlar, aynı zamanda kendi mesleki gelişimlerini ve uygulama anlayışlarını değiştirmek için kullanırlar.

Özgürlükçü (Liberal) Öğretmen

- Okulların, kurumların ve toplumun değil, öncelikle eğitimden yararlanan kişilerin gereksinimlerini gözetir.
- Öğretmene göre gereksinimleri öncelikle çocuklar belirlemelidir.
- Okullar çocukların mutlu oldukları ve her zaman gitmek istedikleri bir yer olmalıdır.
- Özgür, demokratik ve açık eğitim her şeyden önce çocuklara kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanımalı ve var etmelidir.

Otoriter Öğretmen

- Otoriter öğretmen tek doğru, tek düşünüş ve tek yetkiyi temsil eder.
- Öğrenciler için en iyisine öğretmen karar verir.
- Katı bir disiplin sürdürür.
- Ders sırasında izinsiz hiçbir şey yaptırmaz ve sınıftaki öğrencilerin davranışlarını sürekli olarak kontrol altında tutar.
- Cezaya sık sık başvurur.
- Övgüye çok az yer verir.
- Notu bir silah olarak kullanır.

Öğretmenlerin Mesleki Roller

- Mesleki Standartlar
- Analitik ve Yansıtmacı Stratejiler
- Üst Düzey Okuryazarlık ve Matematik Bilgisi
- Üst Düzey Yeterlik
- Etik Standartlar
- Kendine Yetme

TEST 27

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Zeki, coğrafya dersinde sürekli başka şeylerle ilgilenen, ilgisiz ve başarısız bir öğrencidir. Zeki dersin öğretmeniyle de sık sık sorun yaşamaktadır. Tüm çabalarına rağmen Zeki'nin coğrafya dersine olan ilgisini artırmakta başarılı olamayan ve öğrenciyle yaptığı görüşmelerde öğrenciden "Dersi sevmiyorum, coğrafya dersine yeteneğim olmadığını düşünüyorum." gibi yanıtlar alan öğretmen, okul rehberlik servisinden yardım almaya karar vermiştir.

Okul rehber öğretmenin öğretmene öğrenciyle ilgili aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenmez?

- A) Öğrenciye bireysel olarak akademik destek vermeyi deneyebilirsiniz.
B) Öğrencinin olumlu davranışlarını ödüllendirebilirsiniz.
C) Sınıfta yapılan grup çalışmalarında öğrenciye sorumluluklar verebilirsiniz.
D) Öğrenciye, düzeyine uygun, üstesinden gelebileceği görevler verebilirsiniz.
E) Öğrencinin olumsuz davranışlarını görmezden gelmeye çalışabilirsiniz.

2. Öğrenci davranışları ile ilgili sınıf içinde beş öğrenci tipinden söz edilebilir. Bunlar; başarılı, sosyal, bağımlı, yabancılaşmış ve gölge öğrenci tipleridir.

Aşağıdakilerden hangisi gölge öğrenciler için uygun bir özelliktir?

- A) Ödevlerini düzenli ve zamanında yapma, okula ve derslere karşı pozitif algıya sahip olma
B) Arkadaşlarıyla kurduğu ilişkilere derslerden daha fazla önem verme
C) Öğretmenleri tarafından özel olarak desteklenmeyi ve teşvik edilmeyi bekleme
D) Derslere katılmak istememe, mümkün olduğunca gözlerden uzak olmaya çalışma
E) Öfkeli ve isyankâr olma, okulu gözden çıkarmış olma

3. Korumacı anne-baba ve öğretmen tutumları nedeniyle birçok öğrenci, dışsal motivasyon unsurları olmadan derse ve okula motive olamamaktadır. Bu dışsal faktörlerin teşviki olmadan istenen davranışları ortaya koymakta güçlük çekmektedirler.

Yukarıda özellikleri tanımlanan öğrenci tipi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gölge öğrenciler
B) Yabancılaşmış öğrenciler
C) Başarılı öğrenciler
D) Sosyal öğrenciler
E) Bağımlı öğrenciler

4. Esin, matematik dersinde öğretmenin sorduğu soruları herkesten önce çözmekte, diğer arkadaşlarına fırsat tanımadan ve söz istemeden hemen söylemektedir. Öğretmen, Esin'in bu davranışını düzeltmek istemektedir.

Buna göre öğretmenin öncelikle aşağıdakilerden hangisini yapması uygundur?

- A) Esin'i sert bir dille uyarması
B) Esin'i okul rehberlik servisine yönlendirmesi
C) Esin'in olumsuz davranışının kendiliğinden sönmesi için bir süre beklemesi
D) Esin'e davranışın tekrarlanması durumunda puan kıracağı yönünde gözdağı vermesi
E) Esin'e söz isteyerek konuşması durumunda ödül verdiğini söylemesi

5. İlköğretim 1. sınıf öğrencisi olan Zehra, sınıfta dersin konusuyla ilgili herkes gibi kendi sırasında verilen etkinliği yaparken bir anda uğraştığı işi bırakıp ayağa kalkarak sınıfta dolaşmaya başlamıştır.

Zehra'nın söz konusu istenmeyen davranışıyla ilgili öğretmenin öncelikle aşağıdakilerden hangisini yapması uygundur?

- A) Zehra'nın davranışını okul yönetimine bildirmesi
B) Zehra'nın davranışını bir süre görmezden gelmesi
C) Konuyla ilgili rehberlik servisiyle görüşmesi
D) Zehra'yı net ve sert bir dille uyarması
E) Zehra'nın sınıf içi performans puanını düşürmesi

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME



TEMEL KAVRAMLAR

ÖLÇME

- Bireylerin ya da nesnelerin belli bir özelliğe göre gözlemlenerek elde edilen gözlem sonuçlarının sayı veya sembollerle ifade edilmesidir.

Örneğin;

- Tuna, YDS'den 98 aldı.
- Yağmur, 150 cm'dir.
- Tanıdığım en iyi öğretmen Gülden'dir.

ÖLÇME KURALI

- Bir özelliğin hangi miktarına ne değer verileceğini belirlemektir.

Örneğin;

- Her soru 4 puan değerindedir.
- Sınav süresi 45 dakikadır.
- Soruları çözmeye istediğiniz sorudan başlayabilirsiniz.

DEĞİŞKEN

- En az iki değer alan veya bir durumdan diğerine farklılaşan, çeşitli değerler alabilen özelliklerin her biridir.
- Durumdan duruma, yerden yere, zamandan zamana farklılaşan özelliklerin hepsi birer değişkendir.

Örneğin;

- Boy, ağırlık, hava sıcaklığı, okuduğunu anlama yeteneği...

Değişken Türleri

Yapısına Göre

Nicel: Sayısal değer alabilen değişkenler

Örneğin;

- Bugün hava 13 derece.

Nitel: Sıfat ya da sembollerle ifade edilen değişkenler

Örneğin;

- Ayşe'nin gözleri mavi.
- İzmir'in plaka kodu 35'tir.

Not: Bir sayıyla ifade edilse bile matematiksel bir azlık-çokluk belirtmeyen değişkenler (plaka, kan grubu, telefon kodu, forma numarası...) niteldir.

Aldığı Değere Göre

Sürekli: Matematiksel olarak herhangi iki değeri arasında bir başka değer de alabilen (küsura ile ifade edilebilen) değişkenler

Örneğin;

- Bu odanın uzunluğu 252,5 cm'dir.
- Gamze, 27 yaşındadır.

Süreksiz: Aldığı iki değer arasında başka bir değer alamayan değişkenler

Örneğin;

- Pınar'ın doğum yeri Aydın.
- Rüstem'in kimlik numarası 12345678901.
- Bu sınıftakilerin çoğu erkek.

Araştırma Durumuna Göre

Bağımlı: Başka bir değişkene bağlı olarak farklı değerler alabilen değişkenler

Örneğin;

- "Öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türünün öğrenci başarısına olan etkisi" araştırmasında "öğrenci başarısı" bağımlı değişkendir. (Öğrenim görülen lise türünden etkilenir, buna göre farklı değerler alabilir.)

Bağımsız: Aldığı değer başka değişkene bağlı olmayan, kendisi başka değişkenleri etkileyen değişkenler

Örneğin;

- "Öğretmenlerin görev yaptıkları şehirlerin mesleki doyumlara olan etkisi" araştırmasında "öğretmenlerin görev yaptıkları şehirler" araştırmanın bağımsız değişkenidir. (Mesleki doyum değişkeninden etkilenmez; ama mesleki doyumu etkiler.)

KORELASYON

- İki ya da daha fazla değişken arasında bir ilişki olup olmadığını, ilişkinin yönünü ve miktarını sayısal olarak belirlemeye ve ifade etmeye yarayan istatistiksel veridir.
- "r" ile gösterilir ve -1 ile +1 arasında değişen değerler alır.
- Korelasyon; negatif, pozitif veya nötr olabilir.

Negatif (Ters yönlü) Korelasyon

- İki değişkenden biri arttıkça diğerinin azaldığı anlamına gelir.
- Korelasyon katsayısı negatif değer alır (Ör. -0,67).

Örneğin;

- Yorgunluk ile verimlilik arasında negatif korelasyon vardır.

Pozitif (Aynı yönlü) Korelasyon

- İki değişkenden biri arttıkça diğerinin de artması ya da biri azaldıkça diğerinin de azalması anlamına gelir.
- Korelasyon katsayısı pozitif değer alır (Ör. 0,85).

Örneğin;

- Gelir düzeyi ile alım gücü arasında pozitif korelasyon vardır.

Nötr Korelasyon (İlişkisizlik)

- Değişkenlerin birbirini etkilememesi, değişkenler arasında ilişki olmaması anlamına gelir.
- Korelasyon katsayısı, 0'dır.

Örneğin;

- Ayakkabı numarası ile başarı arasındaki korelasyon, nötrdür.

ÖLÇÜM

- Ölçülen özelliğin ifade edildiği değerdir.

Örneğin;

- 6/B sınıfının mevcudu, 26'dır.
- Bugün hava çok güzel.
- Sınavdan 90 almışım.

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Aşağıda iki öğretim görevlisinin yaptığı araştırmalar verilmiştir.
- I. Üniversite öğrencilerinin mezun oldukları lise türüyle üniversitede yerleştikleri bölüm arasında bir ilişki var mıdır?
- II. Okul müdürlerinin yaşlarının benimsedikleri sahip oldukları yöneticilik tarzına olan etkisi

Verilen araştırmalarda altı çizili değişkenlerin türü hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II
A)	Bağımsız – Nitel	Bağımsız – Nicel
B)	Sürekli – Nicel	Süreksiz – Nitel
C)	Bağımlı – Nitel	Bağımlı – Nitel
D)	Süreksiz – Nicel	Bağımsız – Nicel
E)	Bağımsız – Nicel	Bağımsız – Nitel

2. “Can sınavdan 70 puan aldı.” ifadesi aşağıdaki kavramlardan hangisine bir örnektir?

- A) Ölçme kuralı
B) Değerlendirme
C) Ölçüt
D) Ölçüm
E) Ölçme

3.

- I. Babasından bayram harçlığı isteyen Ömer babasının verdiği parayı yetersiz buldu.
II. Derste şiir okuyan Duru'ya öğretmeni kitap hediye etti.
III. Adana'ya 3 saatte 120 km hızla gittim.
IV. Aslan eğitim bilimleri testinden 60 net yaptı.

Numaralanmış ifadelerden hangileri yalnızca ölçme işlemidir?

- A) Yalnız II
B) III ve IV
C) I ve IV
D) I ve III
E) I, II ve III

4. Bir yüksek lisans öğrencisi öğretmenlerin maaşlarının iş doyumlarına olan etkisini araştırmak istemektedir.

Bu araştırmadaki “iş doyumunu” değişkeninin türleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Nicel - Bağımlı
B) Sürekli – Bağımsız
C) Nicel – Bağımsız
D) Nitel – Bağımlı
E) Nitel - Bağımsız

5. “Dün akşam yediğim yemek, yediğim en lezzetli yemektir.”

Yukarıdaki ifade aşağıdaki kavramlardan hangisine bir örnektir?

- A) Ölçme kuralı
B) Ölçüm
C) Ölçüt
D) Ölçme
E) Değerlendirme

6. Bir yüksek lisans öğrencisi öğretmenlerin çalışma saatlerinin yaşam hazzına olan etkisini araştırmak istemektedir.

Bu araştırmadaki “yaşam hazzı” değişkeninin türleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Nicel - Bağımlı
B) Sürekli – Bağımsız
C) Nicel – Bağımsız
D) Nitel – Bağımlı
E) Nitel - Bağımsız

7. Bir öğretmen dersinde sorduğu sorulara üç kez doğru cevap veren öğrenciye artı vermektedir.

Yukarıdaki cümlede altı çizili ifade aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilişkilidir?

- A) Ölçüm
B) Ölçme kuralı
C) Ölçme
D) Değerlendirme
E) Karar

Standart Puanlar

- Bir öğrenci grubunun farklı sınavlardan aldıkları puanları karşılaştırmak, aynı sınavda farklı grupların başarılarını karşılaştırmak veya ham puanlara bakarak karşılaştırma yapmanın yeterli olmaması durumunda ham puanları ortak bir zemine oturtmak ve buna göre karşılaştırma yapmak gerekir.
- Standart puanlar, bu ortak zemini oluşturur.
- Farklı test sonuçlarının standartlaştırılması amacıyla iki ayrı standart puan kullanılır.

Z Puanı

- Z puanında aritmetik ortalama 0, standart sapma ise 1 alınır.
- Z puanı; $Z = \frac{X_i - \bar{X}}{S_x}$ formülüyle hesaplanır. (x_i : Öğrencinin puanı, $\bar{X}$: aritmetik ortalama, S_x : standart sapma)
- Z puanı %99 olasılıkla -3 ile +3 arasında değer alır.
- Bir öğrencinin Z puanı 0 ise bu öğrencinin sınav puanı aritmetik ortalamaya eşittir.
- Z puanı (+) değer olan öğrencilerin sınav puanları aritmetik ortalamadan üstünde, (-) olan öğrencilerin puanları ise aritmetik ortalamadan altındadır.

Örneğin;

- Aritmetik ortalamanın 60, standart sapmanın 5 olduğu bir sınavdan aldığı ham puan 70 olan bir öğrencinin Z puanı $[(70-60)/5]$, 2'dir.
- Z puanı +1 olan bir öğrencinin sınavdan aritmetik ortalamadan üstünde bir puan aldığı kesin olarak söylenebilir.

T Puanı

- Z puanı dağılımının aritmetik ortalamasını 50, standart sapmasını 10 olarak elde edilen puan türüdür. $T = (10 \cdot Z) + 50$ formülüyle bulunabilir.
- T puanının Z puanı ile hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Z puanında ortalama sıfırken, T puanında ortalama elli (50,00)'dir. Standart kayma da Z puanında birken (1,00), T puanında on (10,00)'dur. T puanı da ham puanların doğrusal bir dönüşümüdür.
- Z puanının negatif olmasının oluşturabileceği ön yargıyı yok etmek için geliştirilmiştir.
- T puanı Z puanından sonra hesaplanan bir istatistiktir.

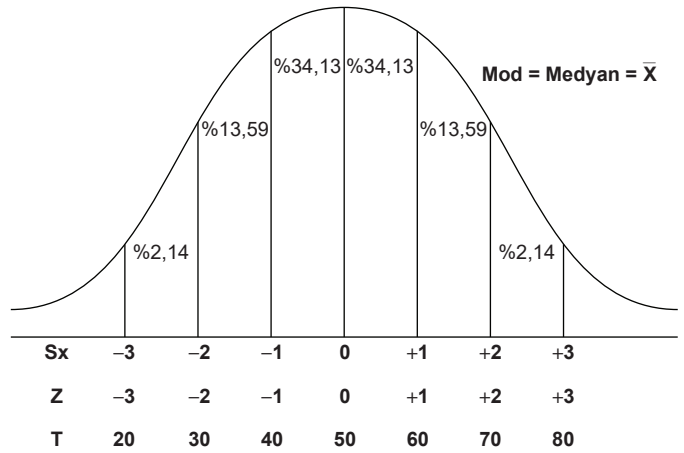
- T puanının hesaplanabilmesi için öncelikle Z puanının hesaplanması gerekir. Z puanı yerine T puanı kullanmanın avantajı, Z puanının negatif değerlerinin T puanında pozitif değere karşılık gelmesidir.

Z ve T Puanı İlişkisi

- Z puanı 0 ise T puanı da 0 olur. Bu da öğrencinin grupta aynı başarı düzeyine sahip olduğunu gösterir.
- Z puanı (+) bir değerdeyse T puanı 50'den büyük olur. Bu da öğrencinin gruptan daha başarılı olduğunu gösterir.
- Z puanı (-) değerdeyse T puanı 50'den düşük olur. Bu da öğrencinin grubun başarısından daha düşük bir başarı elde ettiğini gösterir.

Sınıfa Göre Başarı Yorumu

- Z ve T puanı 0'dan büyük olanların sınıftan daha başarılı, 0'dan küçük olanların sınıftan daha başarısız olduğu söylenebilir.
- Başarı yorumu yapabilmek için normal dağılım eğrisindeki yüzdelikler ve egride Z ve T puanlarının karşılığı incelenmelidir.



- Grafiğe göre ham puanı aritmetik ortalamaya eşit olan birinin Z puanı 0, T puanı 50'dir. Bu kişi sınıfın %50'sinden başarılı, %50'sinden başarısızdır.
- Ham puanı aritmetik ortalamadan 1 sapma altında olan birinin Z puanı -1, T puanı 40'tır. Bu kişi sınıfın %16'sından başarılı, %84'ünden başarısızdır.
- Görüldüğü gibi kişinin belirlenmiş Z ve T puanlarının solunda kalan grafik yüzdesi öğrencinin daha başarılı olduğu kişileri, sağında kalan grafik yüzdesi daha başarısız olduğu kişileri ifade etmektedir.

TEST 17

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Standart puanlarla ilgili;

- I. Z puanı +2 olan bir öğrenci sınıfın en az %70'inden daha başarılıdır.
- II. T puanını hesaplayabilmek için aynı ham puanın Z değerini bilmek gerekir.
- III. Ham puanların aritmetik ortalaması ne olursa olsun T puanında aritmetik ortalama 50 kabul edilir.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II B) II ve III C) I ve III
D) I ve II E) I, II ve III

2. Asım, aritmetik ortalamanın 60, standart sapmanın 4 olarak hesaplandığı Almanca sınavından 72 puan almıştır.

Buna göre Asım'ın Z puanı kaçtır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

3. Z Puanı +3 olan bir öğrenciyle ilgili;

- I. T puanı 70'tir.
- II. Sınıfın %99'undan daha başarılıdır.
- III. Ham puanı 90'dır.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I, II ve III

4. Melek'in İngilizce testinden aldığı ham puanın T puanına dönüştürülmüş hali, 85'tir.

Buna göre;

- I. Melek'in Z puanı 2'dir.
- II. Melek'in ham puanı 45'tir.
- III. Melek, ortalamanın üstünde bir puan almıştır.

İfadelerinden hangileri kesinlikle doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

5. Bir öğretmen, öğrencilere yapacağı sınavdan 50 ve üstü standart T puanı alanların başarılı sayılacağını, 50'den düşük alanların ise başarısız sayılacağını belirtmiştir.

Ham puanların normal dağılım gösterdiği bilindiğine göre, söz konusu uygulamayla ilgili aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?

- A) Sınavın yapıldığı dersin öğrenme hedeflerine genel olarak ulaşamamıştır.
B) Sınav puanlarının aritmetik ortalaması 0 kabul edilmiştir.
C) Sınav sonuçlarının tepe değeri 60'tır.
D) Öğrencilerin en az yarısı başarılı olmuştur.
E) Başarılı sayılacak öğrencilerin Z puanı en az +1'dir.

6. Safa, aritmetik ortalamanın 55, standart sapmanın 3 olarak hesaplandığı Coğrafya testinden 61 almıştır.

Buna göre Safa'nın Z puanı kaçtır?

- A) -2 B) -1 C) 0 D) 1 E) 2

7. Eray'ın biyoloji testinden aldığı ham puanın T puanına dönüştürülmüş hali, 80 puandır.

Buna göre;

- I. Eray, sınıfın %2'sinden daha düşük bir puan almıştır.
- II. Eray'ın ham puanı 40'tır.
- III. Eray'ın puanı, sınıf ortalamasının üstündedir.

İfadelerinden hangileri kesinlikle doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

REHBERLİK VE ÖZEL EĞİTİM



ÇAĞDAŞ EĞİTİM ve REHBERLİK

ÇAĞDAŞ EĞİTİM ANLAYIŞI VE ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ

Geleneksel ve Çağdaş Eğitim Karşılaştırması

Geleneksel Eğitim	Çağdaş Eğitim
Öğretmen merkezlidir.	Öğrenci merkezlidir.
Bilgi yüklemesi yaparak öğrencinin sadece zihinsel gelişimine odaklanır.	Öğrencinin tüm yönleri ile gelişimini hedefler.
Bireyi geleceğe hazırlayan bir sistemdir.	Bireye, her türlü gelişim ve değişime yönelik problem çözme becerileri kazandırmaya çalışan bir sistemdir.
Öğrenci, sisteme bağlı olarak yönetilir.	Öğrenci sistemin merkezindedir; kendi adına doğru kararlar alabilen bireyler yetiştirilmeye çalışılır.
Okul; öğretim ve yönetim boyutlarından oluşur.	Okul; öğretim ve yönetim hizmetlerinin yanı sıra öğrenci kişilik hizmetleri boyutuna da sahiptir.

Öğrenci Kişilik Hizmetleri

- Öğrencilerin öğretim faaliyetlerinden etkili bir şekilde yararlanabilmeleri ve her yönüyle bir bütün olarak gelişebilmeleri için uygun bir ortam hazırlamak amacıyla sunulan hizmetlerin tümüdür.

Sosyal Yardım Hizmetleri

İhtiyaç sahibi öğrenciler için;

- Kredi, burs gibi maddi yardımda bulunma,
- Yurt, pansiyon gibi kalacak yer temin etme,
- Taşıma hizmeti (servis) sunma,
- Beslenme olanakları sunma,
- İş bulma

hizmetlerini kapsar.

Örneğin;

- ▶ Okulu bulunmayan bölgelerde yaşayan öğrenciler için servis temin edilmesi ve bu öğrencilere yemek hizmeti verilmesi

Sağlık Hizmetleri

Öğrencilerin fiziksel bütünlüklerini desteklemek amacıyla;

- Sağlık eğitimi verme,
- Sağlıkla ilgili önlemler alma,
- Sağlık taraması ve tedavi hizmeti sağlama

hizmetlerini kapsar.

Örneğin;

- ▶ Pandemi döneminde öğrencilerin bulaşıcı hastalığa yakalanmamaları için okullarda gerçekleştirilen hijyen uygulamaları (maske, dezenfektan temini, temizlik vs.) sağlık hizmetleri kapsamındadır.

Özel Eğitim ve Özel Yetiştirme Hizmetleri

- Öğrenme eksikliği olan ve ek çalışmaya gereksinim duyan öğrenciler için kurs açma,
- Özel yetenekleri ve ilgileri olan öğrenciler için kurs açma,
- Fiziksel veya zihinsel bir engelinden dolayı akranlarıyla eğitime devam eden bireylere yönelik eğitim verme

Örneğin;

- ▶ Okullarda açılan Destekleme ve Yetiştirme Kursları, özel eğitime gereksinimi olan çocuklar için destek eğitimi verme, özel eğitim sınıfı, özel eğitim okulu açma

Sosyal ve Kültürel Hizmetler

- Öğrencilerin boş zamanlarını verimli geçirmeleri ve sosyal gelişimlerini destekleme amacıyla boş zaman eğitimi verme,
- Spor, sanat, kültür alanlarında öğrencilere olanaklar sunma

Örneğin;

- ▶ Okullarda, öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirebilecekleri satranç, masa tenisi, tiyatro gibi kurslar ve etkinlikler düzenlenmesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

Öğrencilerin;

- Kendilerini daha iyi tanımaları,
- Birbirleriyle sağlıklı sosyal ilişkiler kurmaları,
- Sorunlarla baş edebilmeleri,
- Kendilerine uygun meslek seçebilmeleri

gibi amaçlarla yürütülen hizmetlerdir.

Örneğin;

- ▶ Bir okuldaki rehber öğretmenin öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımaları için onlara çeşitli testler uygulaması ve bunları öğrencilerle birlikte değerlendirmesi

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ

Rehberlik Nedir?

- Bireyin kendini tanımasına ve anlamasına, gizli güçlerini ortaya çıkarmasına, gerçekçi kararlar almasına, topluma ve çevreye uyum sağlamasına, sorunlarını çözmesine ve son düzlemde kendini gerçekleştirme olanak sağlayan sistemli ve profesyonel yardım sürecidir.

Rehberliğin ilk ve öncelikli amacı → Bireyin kendini tanıması ve anlamasına yardım etme

Rehberliğin nihai amacı → Bireyin kendini gerçekleştirme yardım etme

- Rehberliğin merkezinde birey vardır.
- Rehberlik, bireyi tanıma ve bireyi kendisine tanıtırma işidir.
- Rehberlik hizmetleri sistematik ve profesyonel bir yardım sürecidir.
- Rehberlik, bir süreçtir.
- Rehberlik hizmetleri çağdaş eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- Rehberliğin esası, bireyin kendini gerçekleştirme yardım etmektir.

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. I. Özel yetiştirme hizmetleri serbest zamanları değerlendirmeye yönelik spor, sanat gibi alanlarda sunulan hizmetlerdir.
- II. Öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olma çalışmaları psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine aittir.
- III. Öğrencilere verilen barınma, burs, beslenme vs sosyal yardım hizmetleri kapsamındadır.
- IV. Sosyal yardım hizmetleri bireyin kendini gerçekleştirme ve potansiyelinin tamamını kullanabilmesi için gereken yardım çalışmalarını içerir.

Yargılarından hangileri yanlıştır?

- A) Yalnız IV B) I ve II C) II ve IV
- D) I, III ve IV E) I, II ve IV

2. Çağdaş eğitim anlayışıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bireyin geleceğe hazırlanması için gerekli çalışmaları esas alır.
- B) Bireysel farklılıklar önemsenir.
- C) Öğrencilerde üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesi amaçlanır.
- D) Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasını öngörür.
- E) Öğrenci merkezlidir.

3. Çağdaş eğitim anlayışına göre aşağıdakilerden hangisi eğitimin amacı olamaz?

- A) Bireyin topluma yararlı bir yurttaş olarak yetişmesini sağlamak
- B) Bireyin çevreye uyumunu sağlamak
- C) Bireyin kendisini gerçekleştirmesine yardımcı olmak
- D) Bireyin karşılaştığı sorunlara çözümler üretmek
- E) Nitelikli insan gücü yetiştirmek

4. Rehberliğin nihai amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin akademik yönden gelişimini sağlamak
- B) Bireyin duygusal yönden sağlıklı gelişimini sağlamak
- C) Bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmak
- D) Bireyin bedensel gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesine yardımcı olmak
- E) Bireyin çevresine uyumunu sağlamak

5. Eğitimin, topluma karşı sorumlu olması aşağıdaki amaçlardan hangisini gerekli kılar?

- A) Bireyin yaşamı için gerekli olan temel becerileri kazandırmak
- B) Bireyin, iyi yurttaş olarak yetişmesini sağlamak
- C) Bireyin kendisini gerçekleştirmesine yardımcı olmak
- D) Bireyin bir bütün olarak gelişimine destek olmak
- E) Bireyin akademik başarısını sağlamak

6. Okullarda öğrenci kişilik hizmetleri ve öğretim hizmetleri için gerekli olan madde ve insan kaynaklarının organizasyonu olarak tanımlanabilecek hizmet alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öğretim hizmetleri
- B) Yönetim hizmetleri
- C) Öğrenci kişilik hizmetleri
- D) Organizasyon hizmetleri
- E) Müşavirlik hizmetleri

7. Okullarda sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, çağdaş eğitim anlayışına dayalı okullarda hangi hizmet alanı kapsamındadır?

- A) Öğretim hizmetleri
- B) Yönetim hizmetleri
- C) Öğrenci kişilik hizmetleri
- D) Psikolojik hizmetler
- E) Danışmanlık hizmetleri

8. Öğrencilere, yaşamlarında öğretim programları kapsamında ortaya konulan hedefler doğrultusunda gereksinim duydukları temel bilgi ve becerilerin kazandırılması çağdaş eğitimin hangi hizmet alanında yapılan çalışmalarla gerçekleştirilir?

- A) Öğrenci kişilik hizmetleri
- B) Eğitim hizmetleri
- C) Yönetim hizmetleri
- D) Akademik hizmetler
- E) Öğretim hizmetleri

Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylerin Sınıflandırılması

- Zihinsel öğrenme yetersizliği olanlar
- İşitme yetersizliği olanlar
- Görme yetersizliği olanlar
- Ortopedik yetersizliği olanlar
- Dil ve konuşma güçlüğü olanlar
- Özel öğrenme güçlüğü olanlar
- Duygusal, davranışsal ve sosyal uyum güçlüğü olanlar
- Otistik özellikler gösterenler
- Üstün zeka ve yeteneği olanlar
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olanlar

Özel Eğitimde Tanılama Sürecinin Aşamaları

1. Farkına varma
2. Tanımlama-teşhis koyma
3. Özel eğitime uygunluğu değerlendirme
4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlama
5. BEP'in uygulanması
6. BEP'in değerlendirilmesi

Kaynaştırma Eğitimi

- Özel gereksinimli çocukların gereksinimlerine göre normal gelişim gösteren çocuklarla aynı ortamda ve aynı öğrenim fırsatlarının verildiği okul programlarına yerleştirilmesi ve akranlarıyla birlikte eğitim almalarıdır.

Kaynaştırma eğitimiyle;

- Her iki gruptaki çocukların ortak etkinlikler içinde birbirlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak ve gelişimlerini desteklemek,
- Normal gelişim gösteren çocukların, özel gereksinimli akranlarını daha iyi tanımalarını sağlayarak onların eğitimine katkıda bulunacak ortamlar oluşturmak
- Özel gereksinimli çocuklarda olumlu benlik gelişimine yardımcı olmak, kişilik ve sosyal gelişimlerini destekleyerek toplum içinde bağımsız ve üretken bireyler olarak yaşamalarını kolaylaştırmak

amaçlanır.

Not: Kaynaştırmanın genel olarak amacı çocuğu normal hale getirmek değil, çocuğun; ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlayarak toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim

Uygulamalarında Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.
- Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.
- Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.
- Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır; özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Modelleri

Tam Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli çocukların, normal gelişim gösteren çocuklarla birlikte normal sınıflarda, normal sınıf öğretmenlerinin ders verdiği bir ortamda bulunmaları anlamına gelmektedir. Özel gereksinimli çocukların normal sınıfta bulunmaları ve sınıf öğretmeni tarafından eğitilmeleri, sınıf öğretmenlerinin bu çocukların gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte olmalarını gerektirmektedir

Yarı Zamanlı Kaynaştırma: Özel gereksinimli çocukların kaydının özel sınıfta olduğu ama iyi oldukları derslerde kaynaştırma sınıfına dahil oldukları durumdur.

Tersine Kaynaştırma: Normal gelişim gösteren çocukların ve ailelerinin istekleri doğrultusunda kaynaştırma sınıfına dahil edilmesidir. Çoğunlukla erken dönemde gerçekleşmektedir. Tersine kaynaştırma sınıflarında beş özel eğitim ihtiyacı olan çocuk olmak üzere; okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve orta-öğretimde 20, yaygın eğitimde 10 çocukta oluşmaktadır.

TEST 32

(Çözümler için karekodu okutunuz.)



1. Özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için ülkemizdeki en az kısıtlayıcı eğitim ortamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yarı zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme
- B) Yatılı özel eğitim okulu
- C) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme
- D) Özel eğitim sınıfı
- E) Gündüzlü özel eğitim okulu

2. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında dikkat edilecek hususlarla ilgili;

- I. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.
- II. Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.
- III. Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.

İfadelerinden hangileri doğrudur?

- A) II ve III
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) Yalnız II
- E) I, II ve III

3. Özel eğitime gereksinim duyan ve özel bir rehabilitasyon merkezinde eğitim alan Mehmet, bazı derslerini normal sınıflarda diğer arkadaşlarıyla alabilmektedir.

Bu durumda, Mehmet'in aldığı eğitim için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tam zamanlı kaynaştırma
- B) Yarı zamanlı kaynaştırma
- C) Tersine kaynaştırma
- D) Normal öğretim
- E) İkili öğretim

4. Aşağıdaki ifadelerden hangisi, kaynaştırma eğitiminin ilkeleri açısından doğru bir ifade değildir?

- A) Kaynaştırma hizmetlerinin merkezinde öğrenci vardır.
- B) Bütün bireyler öğrenebilir.
- C) Kaynaştırma eğitimi bir plan dahilinde sunulur.
- D) Özel eğitime gereksinim duyan her bireyin özel alt sınıflarda eğitim alması gerekir.
- E) Hizmetler, bireylerin yetersizliğine göre değil, bireylerin gereksinimlerine göre planlanır.

5. Özel eğitim gerektiren öğrencilere, ihtiyaç duyulan alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş özel ortamlar bulunur.

Bu ortamlar aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilir?

- A) Özel rehabilitasyon merkezi
- B) Özel eğitim odası
- C) Kaynak oda / destek eğitim odası
- D) Özel eğitim kurumu
- E) Özel eğitim kursu

6. Türkiye'de 1990'lı yıllara kadar, özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler için ya bağımsız okullarda ya da özel alt sınıflarda eğitim hizmeti verilmiştir. Daha sonra gelişen anlayışlar, bu öğrencilerin diğer öğrencilerle eğitim almalarına olanak sağlamıştır.

Buna göre, 1990'lı yıllara kadar hakim olan anlayışın, özel eğitimin hangi ilkesine ters düştüğü söylenebilir?

- A) Her bireyin, akranlarıyla aynı kurumda eğitim alma hakkı vardır.
- B) Özel eğitim hizmetleri, bireylerin yetersizliklerine göre belirlenir.
- C) Özel eğitim hizmetleri erken yaşta başlamalıdır.
- D) Kaynaştırma eğitimi, bir program dahilinde verilen özel bir eğitim uygulamasıdır.
- E) Bütün bireyler öğrenebilir ve bütün bireylere öğretilebilir.

Konu Anlatımı, Çözümlü Soru Bankası



Çalışma Yaprakları, Deneme Sınavları, Özetin Özeti



Ders Ders Soru Bankası



İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

